

MEMÒRIA

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS DEL FAVAT L'ALBIOL (BAIX CAMP) (PINTER 41681)

Del 7 al 8 de març de 2024

PROMOTOR

Francesc-Xavier Vallverdú i Poblet

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Frederic Cervelló i Rodés

AUTORA

Judit Ciurana i Prast

Tarragona, 26 d'abril de 2024

**Avinguda Catalunya, 34, 2n 5a
43002 Tarragona**

eos.arqueologia@gmail.com

977 237 468

www.eos-arqueologia.cat

FITXA TÈCNICA

Intervenció autoritzada:	Documentació arqueològica (estudi de paraments)
Referència resolució:	CLT_2024_EXP_ARQ002PREV_6943 (2275 CU00056 2024/1-41681)
Lloc de la intervenció:	Mas del Favat
Municipi:	L'Albiol
Comarca:	Baix Camp
Coordenades ETRS89 i altitud de l'àrea intervinguda:	x= 339254,6 y= 4568550,4 z= 814,60 msnm
Context:	Rural
Promotor:	Francesc-Xavier Vallverdú i Poblet DNI: 47769238-D C. Rosselló, 5 43151 · Els Pallaresos (Tarragona)
Dates de la intervenció:	Del 7 al 8 de març de 2024
Director de la intervenció:	Frederic Cervelló Rodés EOS ARQUEOLOGIA, SCP NIF: J-55698195 Av. Catalunya, 34, 2n -5a 43002 · Tarragona

ÍNDEX

1. JUSTIFICACIÓ I MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ	3
2. FONAMENTS DE DRET I PROTECCIÓ	4
3. EMPLAÇAMENT DE L'ÀMBIT D'INTERVENCIÓ	5
4. OBJECTIUS I METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA	10
4.1. Objectius	10
4.2. Programa de treballs i metodologia	10
5. DOCUMENTACIÓ I ANÀLISI DE L'EDIFICI	13
5.1. Descripció general i sectorització	13
5.2. Sector 1	13
5.3. Sector 2	21
5.4. Sector 3	27
5.5. Sector 4	28
6. NOTÍCIA HISTÒRICA I DOCUMENTAL DEL MAS DEL FAVAT	31
7. CONCLUSIONS: FASES CONSTRUCTIVES	35
8. BIBLIOGRAFIA	39

ANNEX 1. PLANIMETRIA

ANNEX 2. REGISTRE FOTOGRÀFIC

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

1. JUSTIFICACIÓ I MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Aquest document recull els resultats de la documentació arqueològica realitzada al Mas del Favat (Referència cadastral 43003A012000030000AQ), situat dins el terme municipal de l'Albiol (el Baix Camp, Tarragona). La intervenció arqueològica s'ha concretat en l'estudi historicoarqueològic i lectura de paraments per a la redacció del Pla d'Actuació Específica per a la recuperació del Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp). Donat que l'edifici està inclòs en el Catàleg de Masies i Cases Rurals de l'Albiol (fitxa 13), l'arqueòloga territorial dels Serveis Territorials a Tarragona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya ha requerit als seus propietaris la realització d'un estudi històric i arqueològic del mas.

Com que la redacció d'aquest estudi requereix d'una intervenció arqueològica, i aquesta ha de realitzar-se sota la direcció d'un/a arqueòleg/a, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons marca la Llei 9/93 de 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català i el Decret 78/2002 del Reglament de Protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, els propietaris del Mas del Favat han adjudicat aquest servei a l'empresa EOS ARQUEOLOGIA, S.C.P.

El dia 23 de febrer de 2024 (núm. registre 9015-455248/2024), es presentà una sol·licitud d'autorització per a realitzar una intervenció arqueològica al Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp), del 7 al 8 de març de 2024, sota la direcció de l'arqueòleg Frederic Cervelló Rodes (EOS ARQUEOLOGIA, SCP). En data 28 de febrer de 2024, l'arqueòloga territorial dels Serveis Territorials va emetre informe favorable sobre l'esmentada sol·licitud i el mateix dia el Servei del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic va proposar autoritzar la intervenció (CLT_2024_EXP_ARQ002PREV_6943 (2275 CU00056 2024/1-41681, Annex 3). Aquesta es va dur a terme entre els dies 7 i 8 de març de 2024.

2. FONAMENTS DE DRET I PROTECCIÓ

La intervenció arqueològica s'ha realitzat d'acord amb els següents fonaments de dret:

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993 de 30 de setembre del Patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
- Decret 78/2002, de 5 de març de 2002 del Reglament de protecció del Patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
- Decret 304/2011, de 29 de març de 2011, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener de 2010, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Pel que fa al nivell de protecció del bé, el Mas del Favat es troba inclòs en el *Catàleg de masies i cases rurals de l'Albiol* (fitxa número 13).

3. EMPLAÇAMENT DE L'ÀMBIT D'INTERVENCIÓ

El Mas del Favat es troba dins el terme municipal de l'Albiol (el Baix Camp, Tarragona). El conjunt arquitectònic del Mas de Favat s'emplaça a uns 600 metres a l'oest del nucli de l'Albiol (*Figura 1*). La finca es localitza al costat sud-oriental del camí que enllaça l'Albiol amb Vilaplana. Les construccions del mas estan bastides en una falda muntanyosa que s'orienta a sud-est, cap a la capçalera de la vall del barranc del Salt. Per accedir al mas cal prendre un camí de baixada que neix del camí de Vilaplana que desemboca a l'era. Aquesta ocupa l'extrem més llevantí d'una plana elevada (els Plans de l'Esporgat) que s'orienta cap la depressió de la Vall de la Selva.

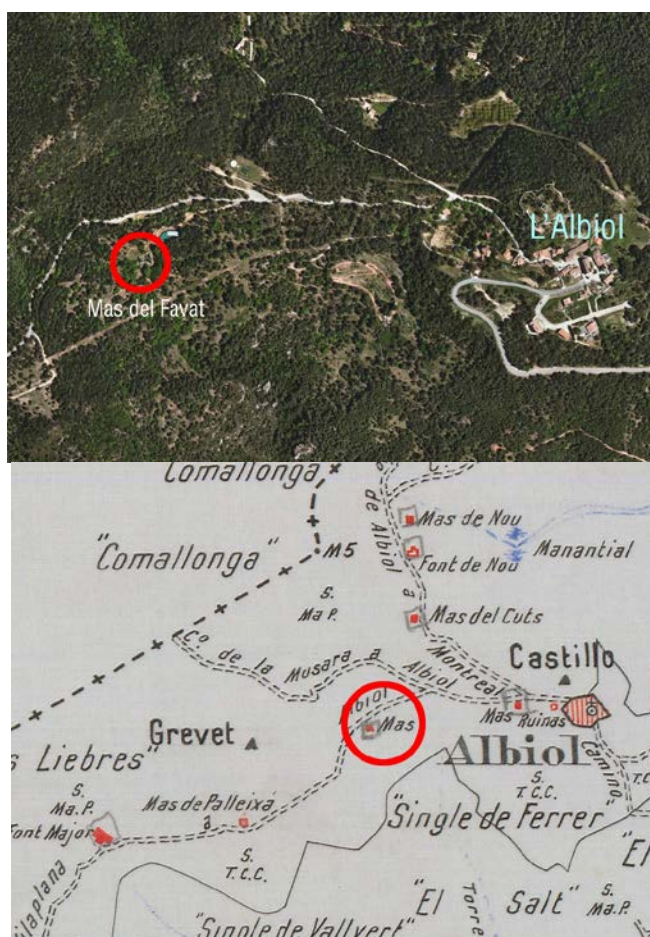

Figura 1 | A dalt, localització del Mas del Favat (Ortoimatge 1:5000). Sota, en un mapa planimètric de l'Albiol de l'any 1923. Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

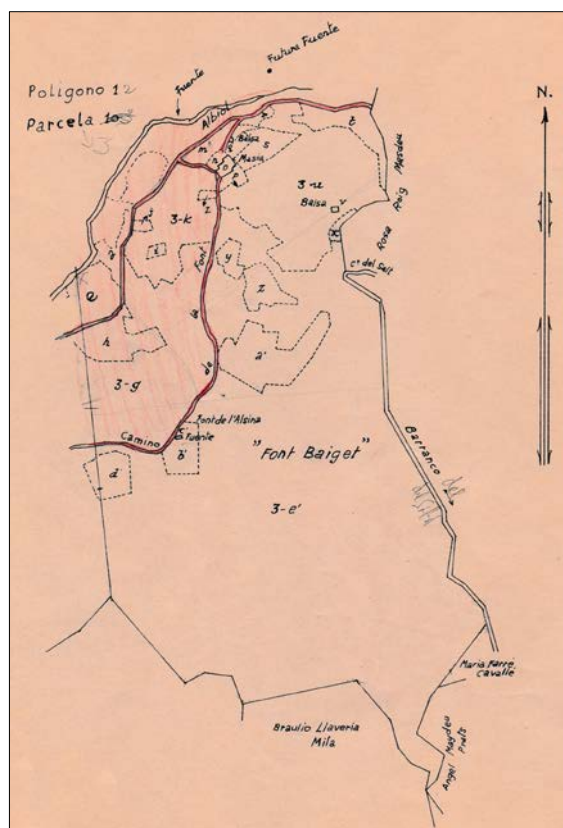

Figura 2 Plànol que acompanyava l'escriptura de compra-venda del Mas del Favat del 12 de juliol de 1965 (documentació proporcionada per la propietat).

El mas es troba molt a prop del camí conegut com el de Vilaplana a l'Albiol. Aquesta pista asfaltada connecta la carretera T-704 amb la població. De fet, al mas s'hi accedeix des d'aquest camí mitjançant un baixador que arrenca prop de la cruïlla entre aquest camí i el camí de la Mussara a l'Albiol, també conegut com el camí del Grauet. Dit baixador desemboca a la part posterior del Mas del Favat, a l'era. El mas disposava d'un segon accés des del camí pel seu costat occidental que a dia d'avui està en desús i que conduïa directament a la façana principal de l'edifici. El plànol que acompanyava l'escriptura de compra venda del Mas del Favat de l'any 1965 (*Figura 2*) permet fer-nos una idea de la configuració general de la finca. En aquest document es feia constar l'extensió total del terreny original (30 hectàrees, 90 àrees, 11 centiàrees) i les seves afrontacions. Un dels límits naturals, l'oriental, és el barranc del Salt mentre que al NO és el camí de Vilaplana la que delimita la finca i que també establia el límit de terme entre l'Albiol i la Mussara. Destaca també la presència d'un camí, el camí de la Font, que creuava la propietat en direcció cap al SO i que conduïa a la Font de l'Alzina. El mas també comptava amb dues basses per al reg. Així mateix, l'esmentada escriptura també informava de la presència d'una font dins la finca, la Font del Roquer.

El terme de l'Albiol, de 20,22 km² de superfície, limita al NE amb Alcover, al N amb Mont-ral, al SO amb l'Aleixar, al S amb la Selva del Camp, i a l'O amb Vilaplana. La seva altitud oscil·la entre els 230 i els 985 m. A banda de l'Albiol, que n'és el cap de municipi, el terme també inclou les caseries de Bonretorn, la Vila de Sant Francesc, la urbanització Masies Catalanes, i les masies dels Masos. La població és dispersa i viu majoritàriament en masos, molts dels quals estan deshabitats. Si considerem els factors físics, la primera característica del terme resulta ser el seu relleu marcat i compartimentat. Els contraforts de les muntanyes de Prades projectant-se sobre la plana creen dins els límits de L'Albiol, l'entreforc de tres depressions: el Samuntà o la Vall de Rescàs (actualment en part la Vall de Mestaca o Riera d'Alcover i Vall del Glorieta); la Vall de Bonretorn, amb el torrent de les Voltes com a eix, i, finalment, la Vall de la Selva, origen de la riera de la Selva (MOREU-REY 1975, 321). El terme descriu una pendent sempre ascendent des de la plana tarragonina. En el cap de terme, a tocar de les antigues fites de la Mussara i l'Aixàviga de Montral, presenta les màximes altituds. El peu del municipi, tocant a la Selva i Alcover, es troba a 230 m d'alçada només mentre que a la carretera de la Mussara s'assoleixen els 985 m d'alçada, amb un desnivell total de més de set cents cinquanta metres.

Aquestes peculiaritats físiques, lligades amb les dificultats de comunicació i la pobresa dels sòls ha tingut com a conseqüència que l'Albiol hagi presentat durant la seva història, l'aspecte d'un terme de masos. Des del segle XV compta amb dos nuclis de població molt reduïts: un d'encimbellat a redós del castell i l'església parroquial i un segon a mitja costa, el lloc de Bonretorn. Cap dels dos va arribar mai a assolir la figura de «poble» en sentit estricte.

La primera referència que tenim de l'Albiol en el registre històric data del 20 de juny de 1158, quan el príncep de Tarragona Robert d'Aguiló i l'arquebisbe de Tarragona Bernat Tort van donar el lloc de l'Albiol a Joan de Martorell, ardiaca del capítol de la catedral de Tarragona, perquè hi construís una fortalesa i la posseís en feu. Dins d'aquest territori arquebisbal, limitat per Tamarit i Montoliu a llevant, per Cabra a tramuntana, i per Montroig a ponent, s'hi encabia també, i al límit de ponent, l'Albiol, car els «*montes de Carbonarias*» eren els cingles de les muntanyes de Prades que tanquen el terme a l'oest. Aquesta donació va ser ratificada, el 25 de juny de 1158, pel comte de Barcelona Ramon Berenguer IV. L'any 1177, el rei Alfons donava segurament contra pagament, car els documents diuen que l'arquebisbe Berenguer ho «adquirí»-, el castell i terme de l'Albiol, «*in monte carbonario*»; i el fet és

confirmat novament per una butlla del papa Celestí III, l'any 1194: pertanyien al capítol de Tarragona el castell i l'església (MOREU-REY 1975, 326).

El castell i lloc de l'Albiol, juntament amb altres del Camp, es van veure involucrats en el plet que va mantenir la reina Sança de Castella i Polònia, un cop va quedar vídua del rei d'Aragó i comte de Barcelona Alfons I el Cast, amb l'arquebisbe de Tarragona. La reina Sança reclamava uns drets que tenia sobre l'Albiol, la Riba i Mont-roig del Camp. El plet es va resoldre el 8 d'abril de 1198. L'arquebisbe de Tarragona es va quedar amb els drets de l'Albiol i la Riba, i la reina Sança amb els de Mont-roig del Camp fins a la seva mort, moment en el qual tornarien a l'arquebisbe de Tarragona. L'any 1209, Dalmau d'Albiol, descendent de Guerau d'Albiol, i la seva muller Berenguera van vendre les possessions i els drets que tenien a l'Albiol al paborde de la catedral de Tarragona, Ramon de Santllorenç. D'aquesta manera, la senyoria de l'Albiol va passar a mans de la pabordia fins a l'extinció d'aquesta dignitat canonical l'any 1412, moment en el qual l'Albiol va passar a ser senyoria del cambrer de la catedral de Tarragona. En el segle XIII es documenta una comunitat jueva, que possiblement habitaria les primeres cases construïdes vora el castell.

L'any 1389, el paborde de la catedral de Tarragona, senyor de l'Albiol, va fer reforçar el castell. El castell seria reforçat de nou durant la guerra civil catalana (1462-1472). Al segle XV es van començar a configurar els nuclis actuals de l'Albiol i Bonretorn, aglutinant població esparsa. Tot i això, seguia predominant un poblament dispers. El terme de l'Albiol estava ple de masies escampades, on vivia la major part dels seus pobladors. El 1495 les cases o masies de l'Albiol eren les següents: Anguera (antigament Marcó i Camús), Agràs, Mateu Arnau, Andreu (potser dos masos diferents, l'un era anomenat antigament Arnau), Baget, Barberà, Bassar (propietat aleshores d'un Roig, el nom es troba a punt de desaparèixer), Batlle, Banús (dues cases diferents: antigament masos de Fusina i d'en Bover), Bonretorn (que sembla que primitivament era un sol mas), Borràs (altre nom condemnat a desaparèixer; era propietat d'un Roig), Clariana (dues cases: Arnau, i Carcasses antigament), Cisterer, Cogull, Ferreria (aleshores ja de P. Guasch), Garramell (amb un Jaume Masdèu com a propietari, que li llegarà el nom), Julià (amb un Montserrat com a propietari), un antic mas de M. Roig, dit també Juncosa, Mallafré, un antic mas de Goyo propietat d'un Bernat Masdèu, un antic mas de Cardona pertanyent aleshores a J. Masdèu, un antic mas de Barta pertanyent a J. Masdèu, el mas de P. Masdèu, l'antic Mas Alzina aleshores d'un Pàmies, l'antic mas de Canela també d'un Pàmies, tres masos de Pere (Bertomeu, Antoni i Joan; l'un d'ells antigament d'en Massó), Peoner, el mas de Puigdàlber propietat d'un Montserrat, el de Queralt, el mas Roca propietat d'un A. Batlle,

l'antic mas de Vidal aleshores d'en G. Roig, l'antic mas de Timor o Tiriac, i el mas de Veciana (ÍDEM 1975, 3).

L'any 1646, durant la guerra dels Segadors, les autoritats castellanques van manar enderrocar el castell de l'Albiol. L'ordre fou complert l'any 1654. Als segles XVII i XVIII, coincidint amb una gran expansió demogràfica, es construeixen la majoria de cases i masos. El nucli actual de l'Albiol es va construir un cop enderrocat el castell. Al segle XVIII, amb l'extinció de la institució de la cambreria, el lloc de l'Albiol va passar a ser propietat de l'arquebisbe de Tarragona. L'actual església de Sant Miquel es va construir a finals del segle XVIII. Segons consta en un inventari del 1924, la primera pedra de l'església fou posada i beneïda pel rector de l'Albiol, mossèn Francesc Pons i Llaonart, el 22 de febrer de 1789. L'any 1837, l'Albiol va absorbir el terme de Samuntà, que formava part del comtat de Prades.

La població del terme sembla que es mantingué força estable des del segle XV fins a finals del segle XVIII. Només hauria experimentat uns augments importants durant l'edat mitjana (durant la qual doblà probablement la xifra d'habitants) i durant el segle XIX. Durant els segles d'estancament relatiu de la població, caldria subratllar un desenvolupament molt tancat (endogàmia), i com es repeteixen els mateixos cognoms a moltes masies (els Masdèu, per exemple). La població segueix augmentant paulatinament durant el segle XIX i el 1845 assolí ja 385 habitants-, fins a la data fatídica del 1854, que veié la reducció del terme als límits actuals, amb la segregació de diferents zones, algunes de molt riques i poblades, que vingueren a engrossar els termes veïns: la Vall de Samuntà, o del Glorieta, que passà a Alcover; una part de la Vall de la Selva que quedà definitivament adscrita a aquest darrer poble, les partides de l'Aigua-sana, i del mas del Borbó que foren afegides al terme de l'Aleixar, d'Almoster i de Castellvell. El resultat queda clarament reflectit en el cens posterior: l'any 1857, a l'Albiol ja només li quedaven 287 habitants: cent de menys, més d'una quarta part (ÍDEM 1975, 332).

La població va patir un procés de despoblament a partir del 1930. Es van despoblar sobretot els masos de dalt de la muntanya. Molts dels seus habitants van emigrar a Alcover i la Selva del Camp. El Mas del Favat, per exemple, documentat des del segle XIX, es va despoblar el 1942. Els seus propietaris: Josep Fuguet i Masdèu i la seva dona, van marxar a la Selva del Camp.

4. OBJECTIUS I METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

4.1. Objectius

La intervenció arqueològica ha tingut com a objectiu principal la documentació des d'una perspectiva de l'arqueologia de l'arquitectura de les diverses construccions que integren el Mas del Favat. L'actuació s'ha concretat en un estudi arqueològic de l'edifici per tal de conèixer la seva evolució al llarg del temps. Els resultats que s'han d'obtingut aportaren noves dades sobre la interpretació de l'evolució històrica constructiva del conjunt del mas i han de contribuir en la definició total el projecte de rehabilitació.

4.2. Programa de treballs i metodologia

Els criteris metodològics establerts per la present intervenció arqueològica han estat condicionats pel mateix estat de conservació del conjunt de l'edifici. Aquest presenta un ensorrament generalitzat així com el col·lapse de la majoria d'estructures que es preserven dempeus (*Figura 3*). D'altra banda, elements com ara les bigues de fusta o els grans blocs de pedra treballada han estat objecte d'espoli i reaprofitament durant aquests anys de degradació del conjunt.

Figura 3 | A l'esquerra fotografia dels anys 70/80 amb la gran majoria del conjunt d'edificis del Mas del Favat encara dempeus (imatge proporcionada per la propietat).
A la dreta, imatges que il·lustren l'estat actual ruïnós del mas.

Aquesta situació ha impossibilitat sistematitzar el mètode de documentació i registre arquitectònic que habitualment s'aplica en aquest tipus d'estudis. La major part de les estructures de l'edifici (coberta, forjats, murs, envans...) estaven esfondrats en el moment de la realització de la intervenció arqueològica i, per tant, és una informació que no s'ha pogut integrar dins l'anàlisi de conjunt.

Per tal d'assolir l'objectiu proposat, la intervenció s'ha sostingut en dues actuacions:

- Documentació i registre de les parts i elements arquitectònics i del seu procés constructiu

La primera actuació ha consistit en un estudi d'arqueologia vertical on s'ha analitzat amb criteris històrics i arqueològics les diverses parts i elements constructius que conformen el mas. Cal tenir en compte que l'edifici es troba en estat de ruïna i que la coberta, plantes superiors i forjats han desaparegut. El resultat final de l'estudi s'ha plasmat en una seqüència cronològic-estructural de l'edifici atenent sobretot a les relacions físiques existents entre elements estructurals (Annex 1, núm. 4).

En relació a la metodologia aplicada, s'ha dut a terme un anàlisi de paraments que ha constatat en la seva observació externa per tal de copsar-ne el seu procés de construcció i transformació. Durant els treballs s'han identificat les *Unitats Estratigràfiques Arquitectòniques* (UEA), és a dir, els elements arquitectònics (murs, arcs, pilars) que es distingeixen entre ells pels seus materials i tècnica constructives, pel seu color, composició, acabat, etc. Aquestes unitats documentades s'han identificat numèricament i seguint un ordre correlatiu. Les UEA han rebut la consideració d'*estrats verticals* i, per tant, s'hi han distingit superfícies i contorns. En aquesta perimetres que envolten les UEA és on hem identificat les relacions físiques existents amb les unitats estratigràfiques adjacents (Annex 1, núm. 3).

A partir d'aquests plantejaments metodològics s'ha procedit a:

- Elaborar una planimetria de plantes de les estructures i dels elements arquitectònics més representatius.
- Analitzar les formes i les tipologies constructives de l'edifici.
- Estudiar l'evolució constructiva del mas.

Els elements constructius detectats així com el procés de treball ha estat registrat fotogràficament (Annex 2).

- Recerca i buidatge documental

La segona actuació realitzada dins la intervenció arqueològica ha consistit en la recerca arxivística per tal de localitzar documents que ens ajudessin a contextualitzar històricament l'arquitectura del mas. La recerca s'ha centrat en escatir quines famílies van viure al mas i quines actuacions constructives van dur-hi a terme per tal de conèixer el funcionament de l'edifici com a habitatge però també com a nucli econòmic d'una explotació agrícola (*vid.* capítol 7). Les dades recopilades han proporcionat un marc de referència històrica on inscriure la seqüència evolutiva constructiva observada durant els treballs de camp. Malauradament, en el cas de l'Albiol, i degut als diversos episodis històrics, hi ha un gruix important de la documentació parroquial i municipal que s'ha perdut.

La recerca s'ha centrat en els següents centres arxivístics:

1. *Arxiu Comarcal del Baix Camp.* S'hi han consultat documents que pertanyen al fons municipal de l'ajuntament de l'Albiol, concretament l'Amillament de l'any 1863 i el Repartiment de Contribucions de l'any 1856.

2. *Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.* Dels llibres sacramentals (batejos, confirmacions, matrimonis i òbits s'ha extret informació per tal de reconstruir l'arbre familiar dels habitants del mas durant el segle XIX.

3. *Documentació proporcionada per la propietat.* Aquesta correspon a un document de compra-venta de l'any 1965 així com imatges històriques del mas.

5. DOCUMENTACIÓ I ANÀLISI DE L'EDIFICI

5.1. Descripció general i sectorització

El conjunt d'edificacions del Mas del Favat es troba en una zona en pendent. Les diverses construccions que el conformen s'adapten de manera esglaonada a aquesta topografia en vessant. Es tracta d'un complex arquitectònic homogeni i compacte de planta rectangular que amida 25,24 m de llargada per 17,68 m d'amplada. A nivell de planta, es pot copsar com el mas que veiem a l'actualitat és fruit de l'addició acumulativa de diverses estances, seguint però sempre un esperit regit per l'ortogonalitat. L'àrea d'intervenció arqueològica ha estat articulada a partir de la identificació de quatre sectors diferenciats (*Figura 4*). Aquests han estat definits a partir de la pròpia estructura que presenta el conjunt edificat i de la topografia del terreny. Els quatre sectors coincideixen amb els quatre volums o cossos arquitectònics que integren el Mas del Favat.

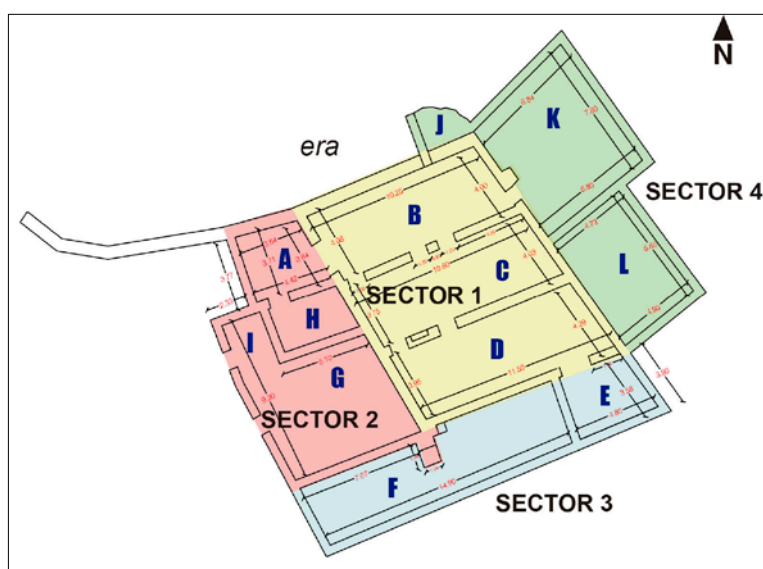

Figura 4| Els quatre sectors d'intervenció arqueològica i els àmbits que els integren.

5.2. Sector 1

El sector 1 ocupa la part central del mas i correspon a un volum arquitectònic de planta rectangular que mesura 12,94 m d'amplada per 11,50 m de llarg. El seu interior està subdividit en tres espais (àmbits B, C i D) disposats en paral·lel i amb amplades força regulars (4- 4,29 m). Els quatre murs que delimiten el seu perímetre (UEA 1013, 1015, 1031

i 1005) estan construïts amb maçoneria comuna feta de pedres irregulars, semi carejades, i morter de calç, sorra i uns part de fang. Durant les observacions sobre el terreny s'ha observat que l'edifici constava de planta baixa i una primera planta que quedava sota teulat. Com que la construcció segueix el pendent del terreny, la nau central (àmbit C) potser disposaria també d'una segona planta, aquesta també sota coberta (*Figura 5*). D'aquesta primera-segona planta elevada en resten evidències indirectes com ara una línia de forats d'inserció de les bigues d'un forjat (àmbit C), i dues portes obertes a nivell de primera planta a l'àmbit B (1012) i D (1030). Pel que fa als elements que permetien l'accés i garantien la circulació interior, trobem dues portes en el que creiem era la façana principal de la construcció (1006, 1047), una a la façana posterior (1018) i no es pot descartar, però, que les portes 1047 i 1018 fossin creades en un moment constructiu posterior i amb la finalitat de comunicar el sector 1 amb l'àmbit G (sector 2) i l'àmbit L (sector 4). La comunicació interior es garantia a través de les portes 1016, 1023 i 1027 (àmbit B) i 1032 (àmbit C).

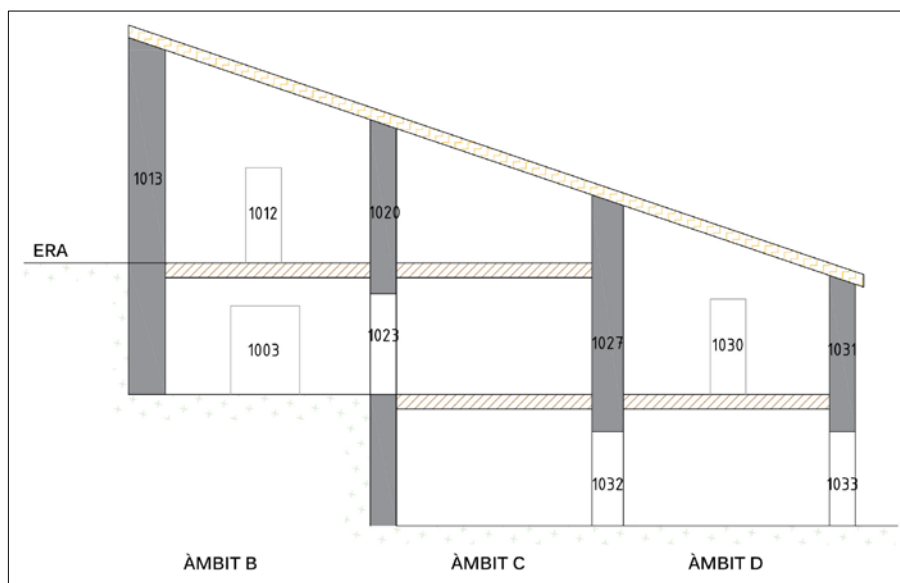

Figura 5| Secció esquemàtica i hipotètica de l'alçat del cos constructiu del sector 1 amb els tres sectors que la componen (tall NO-SE).

◆ ÀMBIT B

El lateral SO de l'àmbit està definit per la paret de maçoneria ordinària 1005. En aquest punt, el mur roman conservat amb força alçada, fins a nivell de primer planta (*Figura 6, 1*). És un dels paraments més ben conservats del conjunt. En la seva continuació cap al SE defineix la façana d'aquest sector arquitectònic. En aquest tram de mur es localitza la porta 1003, que per les seves dimensions i qualitat constructiva, devia ser un dels accessos principals al

sector 1 (*Figura 6, 1*). Es tracta d'una porta amb esplandit rectangular que presenta una amplada de 195 cm i està coronada per dues bigues de fusta de secció rectangular de 23 cm de gruix. La biga de la llinda interior és cairada. Els brancals estan definits per grans blocs rectangulars de pedra treballada col·locats seguint una disposició dentada. Algun mostra marques de punxó. A nivell de procés constructiu, s'observa com els laterals de la porta són dos estructures quasi bé exemptes a les quals es recolza la resta del parament 1005. A nivell de primera planta és visible una porta (1012) un pèl contrafeta i irregular, de 80 cm d'amplada, que considerem formaria part d'una fase constructiva posterior. La porta està rematada per un arc de mig punt definit amb rajoles. Els brancals estan amb un arrebossat de morter de calç amb argila, de 4 cm de gruix. A nivell de primera planta també són visibles les restes de l'entrebogat del forjat, amb restes de morter de calç i petites pedres adherides en el mur 1005.

En el costat NO es localitza el mur 1013, també obrat en maçoneria amb morter de calç. A part d'element de càrrega de l'edifici, aquest parament funciona també com a mur de terraplenament ja que voreja l'extrem SE de l'era situada al NO del conjunt constructiu del mas. A la cara que queda a vista del mur s'observen pedra ben carejades i al nucli del mur, picadís. Funciona com un mur de marge. En alguns punts aquest llenç exterior s'ha esllavissat i resta el perfil del substrat natural que revesteix a la vista. Malgrat el seu estat de conservació deficitari, és possible observar com el mur 1013 s'uneix en un angle recte amb el mur 1015. Aquest tanca l'àmbit pel costat NE i està obrat amb blocs semicarejats de pedra sorrenca i pedra tosca, totes rejuntades amb morter de calç amb argila. El morter emprat per a l'esquerdejat que reomple les juntes dels blocs està fet amb morter de calç més grisenc. Aquest és visible a la zona de la planta baixa i també a la primer planta. A nivell de primera planta l'esquerdejat està cobert per una capa d'arrebossat rogenc. A nivell de planta baixa s'obre la porta 1018, de 79 cm d'amplada i que comunica amb l'àmbit K del sector 4) (*Figura 6, 4*). És una porta allindanada, la capçalera de la qual està definida per dues bigues de fusta de secció rectangular. Els brancals estan fets amb pedres de mida petita i mitjana. el llenç damunt de les bigues no mostra esquerdejat ni revestiment, fet que ens fa pensar que l'obertura de la porta 1018 pertany a una fase constructiva posterior.

El costat SE de l'àmbit B està tancat pel mur 1020, de maçoneria ordinària de 46 cm de gruix lligada amb morter de calç i argila. Dins la seva fàbrica s'observen fragments de maó massís i rajola. S'uneix al mur 1015 en una trava dentada en la qual els blocs es disposen com si fossin una cremallera. En aquest parament s'hi localitzen tres portes que comuniquen amb l'àmbit C (*Figura 6, 5*). Cap de les tres conserva les seves respectives llindes. Les

portes 1017 i 1023 es troben al centre del parament 1020. La porta 1017 mesura 110 cm d'amplada i presenta en els muntants blocs de pedra ben carejats. A tocar d'aquesta trobem la porta 1023, molt deteriorada i que en els seus brancals s'hi observa un morter de calç de color gris que divergeix de la resta de paraments. Aquesta estructura estaria vinculada amb el mur 1019, les restes del qual es localitzen al centre de l'àmbit B i estan quasi completament cobertes de runa (*Figura 6, 3*). Es disposaria transversalment als murs 1013 i 1020 i dividiria l'àmbit B per la meitat. Aquest mur s'uniria al fragment de parament que resta entremig de les portes 1023 i 1017. Prop del punt d'unió entre els murs 1020 i 1005 es localitza la porta 1016, a la qual sembla que se li arrancaren els blocs que en definien els brancals i la llinda. Entre aquesta i la porta de la façana principal (1003) hi ha una petita fornícula de planta rectangular oberta en el mur 1020 (*Figura 6, 2*).

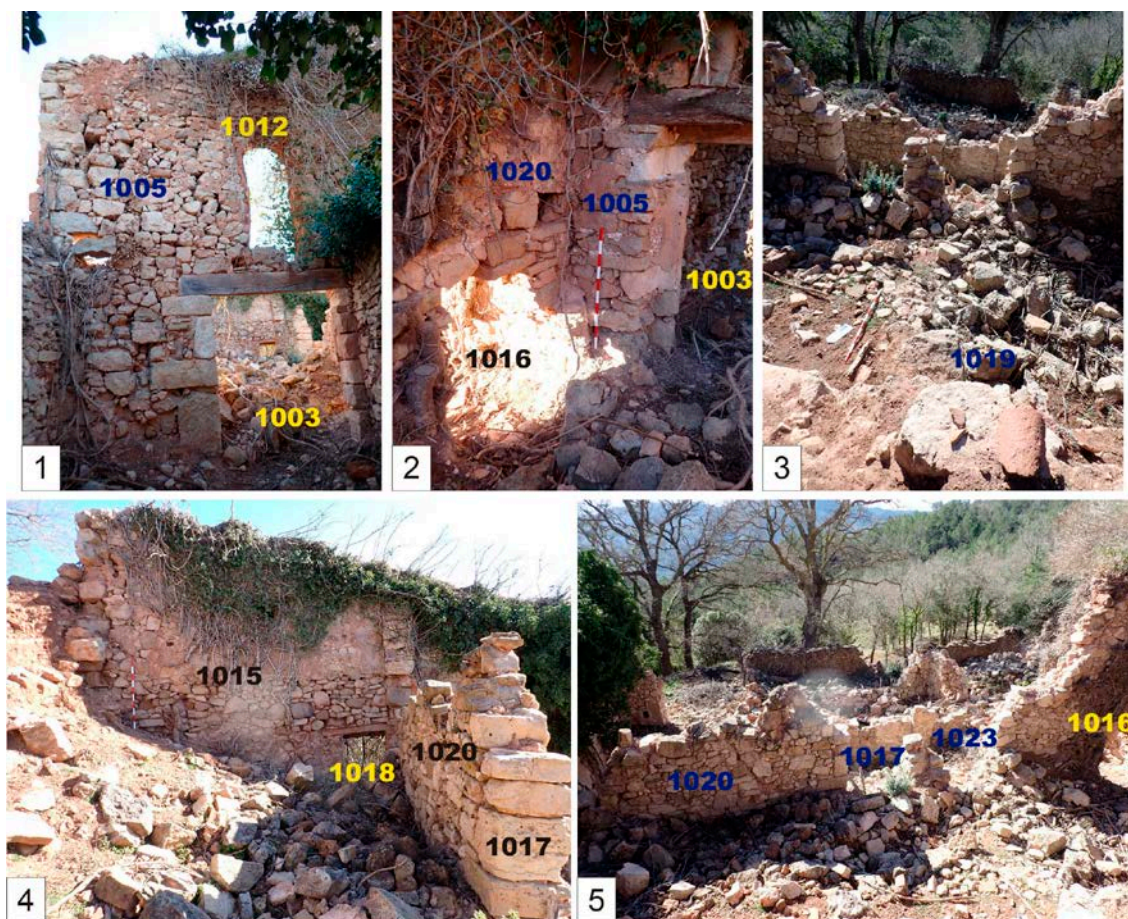

Figura 6| Sector 1, àmbit B: 1. Extrem NO de la façana SO del sector 1. 2. Angle SO, punt de contacte entre els murs 1005 i 1020. 3. Restes d'un mur (1019) que compartimentaria l'interior de l'àmbit B. 4. Meitat NE de l'àmbit B: mur de façana posterior. 5. Mur que tanca el lateral SE de l'àmbit B i les tres portes que s'hi obren.

◆ ÀMBIT C

L'àmbit C presenta unes característiques idèntiques a l'àmbit B (planta rectangular i comunicació amb els espais adjacents). Tot i que actualment és força difícil de determinar a causa de la gran quantitat de runa que reomple aquest espai, l'àmbit C disposaria de planta baixa, primera planta i, molt probablement, d'una planta soterrani accessible des de l'àmbit D. Cal tenir sempre present que ens trobem davant d'un edifici bastit en una zona de pendent pronunciada i que existeix una diferència en les cotes de circulació dels diversos àmbits (*Figura 5*).

Aquest àmbit està delimitat per quatre murs de maçoneria amb morter de calç (1020, 1005, 1025) i, en el costat SE, per un seguit de paraments curts (1026, 1027, 1028, 1029) que denoten en aquest lateral la presència d'estructures diferents, ben segur per acomplir funcions estructurals diferents. Pel que fa a obertures, comptem amb tres portes (1016, 1017, 1023) que condueixen a l'àmbit B i una tercera (1032) que presenta un estat de conservació força precari i l'existència de la qual no es pot assegurar sense ombra de dubte. Aquesta hauria permès el pas cap a l'àmbit D. Els murs 1020 (NO), 1025 (NE) i 1005 (SO) es visualitzen també en l'àmbit B i ja han estat descrits. Només podem destacar la presència d'una capa de revestiment de morter blanc en el parament SE del mur 1020 que també detectem en el perfil de la porta 1016. A l'interior d'aquest àmbit es visualitza l'angle d'unió dels murs 1005 i 1020. Aquí s'observen evidències de l'embigat del forjat de la planta baixa-primerà: aquí trobem un cairó de fusta col·locat en diagonal que serviria de suport a l'embigat de la solera d'aquesta planta (*Figura 7, 1*). A nivell de primera planta resten les evidències molt degradades de l'entrebicat de la planta superior amb paviment de lloses de pedra.

En aquest mateix espai, oberta en el mur 1005, es detecta la presència d'una fornícula (1014) de forma semicircular que mesura 39 cm d'amplada per 33 cm d'alçada (*Figura 7, 3*). Està emmarcada per peces ben treballades de pedra, deformades però per l'acció de les arrels de l'heura que recobreix tot aquest pany de paret. A l'extrem oposat, el mur de la façana posterior d'aquest cos arquitectònic (1025) està ben conservat en alçat i mostra en la seva part superior el vessant del teulat. A part de la biga disposada diagonalment, en el mur de tancament NO (1020) són visibles fins a 5 orificis, alguns amb encara el cap de biga allotjat a l'interior (*Figura 7, 2*), que donen testimoni de la presència del forjat d'aquesta planta intermèdia que quedava al mateix nivell que la planta baixa de l'espai B però que veritablement es tractava d'una primera planta dins l'àmbit C.

El costat NO de l'àmbit presenta una situació complexa ja que aquí al lloc d'un mur unitari hi trobem diversos paraments adossats els uns als altres (1026, 1027, 1028, 1029). A l'extrem NE i unint-se al mur 1025 es documenta el parament de maçoneria ordinària amb morter de calç 1026. Mesura 340 cm, de llargada per 55 cm d'amplada. A la cara SE s'hi identifiquen dos tipus de morter diferents per rejuntar els blocs, ambdós molt rics en àrids i que només es diferencien per la coloració (més blanc, amb més guixos, rosat, amb un contingut més alt en sorra). La part superior és plana i mostra la cresta ben regularitzada amb lloses. Sobre aquesta superfície descansa una gran biga de fusta que es troba encastada al mur 1025 (*Figura 7, 5*). Possiblement aquesta biga hauria suportat les bigues del forjat que es disposaven transversalment a aquesta. O potser aquesta biga i el mur 1026 ens indiquen la presència del replà d'una escala en aquest punt?

Adossant-se a l'extrem SO del parament 1026 trobem el mur 1027, de 316 cm de llargada i 64 cm d'amplada. Presenta una fàbrica idèntica a la de 1026 (maçoneria amb morter de calç) però evidencia un desenvolupament vertical major. A més, els dos extrems del mur estan rematats per dues cadenes de blocs de pedra ben treballats, fet que ens fa pensar que aquestes superfícies haurien definit els brancals de dues grans portes que flanquejarien el mur 1027. A la mateixa alçada que la biga adjacent, s'observen les restes d'un cap de biga insert dins la fàbrica de 1027. Aquesta estructura, doncs, en algun moment hauria sostingut el forjat. A l'acabament regular SO de la UEA 1027 s'hi adossa el parament 1028. Aquest mesura 228 cm de llargada i presenta dos cossos diferenciats: el primer amida 158 cm de llargada per 10,5 cm d'amplada mentre que el segon és més gruixut (32 cm) i més curt (70 cm). El segon cos presenta una superfície plana i regular que hauria servit de suport, potser del forjat que cobriria l'àmbit D. A nivell de fàbrica, es tracta d'un parament de maçoneria lligat amb morter blanquinós. Comparat amb els murs 1026 i 1027, els blocs de pedra emprats en la seva construcció són més petits i de tendència més rectangular i irregular. Finalment, al mur 1028 se li adossa el parament 1029, de 95 cm de llargada per 45 cm de gruix. La seva fàbrica és molt semblant a la del mur 1027 però no presenta els extrems regulars. Aquest conjunt d'elements denoten la successió de canvis i reformes si bé no tenim suficients indicis per copsar-lo nítidament. Potser ens trobem davant d'un àmbit originàriament configurat a nivell de primera planta com un espai diàfan connectat amb la primera planta de l'àmbit D. A l'extrem SO del parament 1029 sembla que s'obriria una porta (1032) però no ho podem assegurar degut a l'estat ruïnós de la cantonada NO de l'àmbit. Les restes d'un marc de fusta d'una porta és la principal justificació. Pel que fa al mur de tancament SO de l'àmbit C, el mur 1005 es troba molt mal conservat en aquest tram.

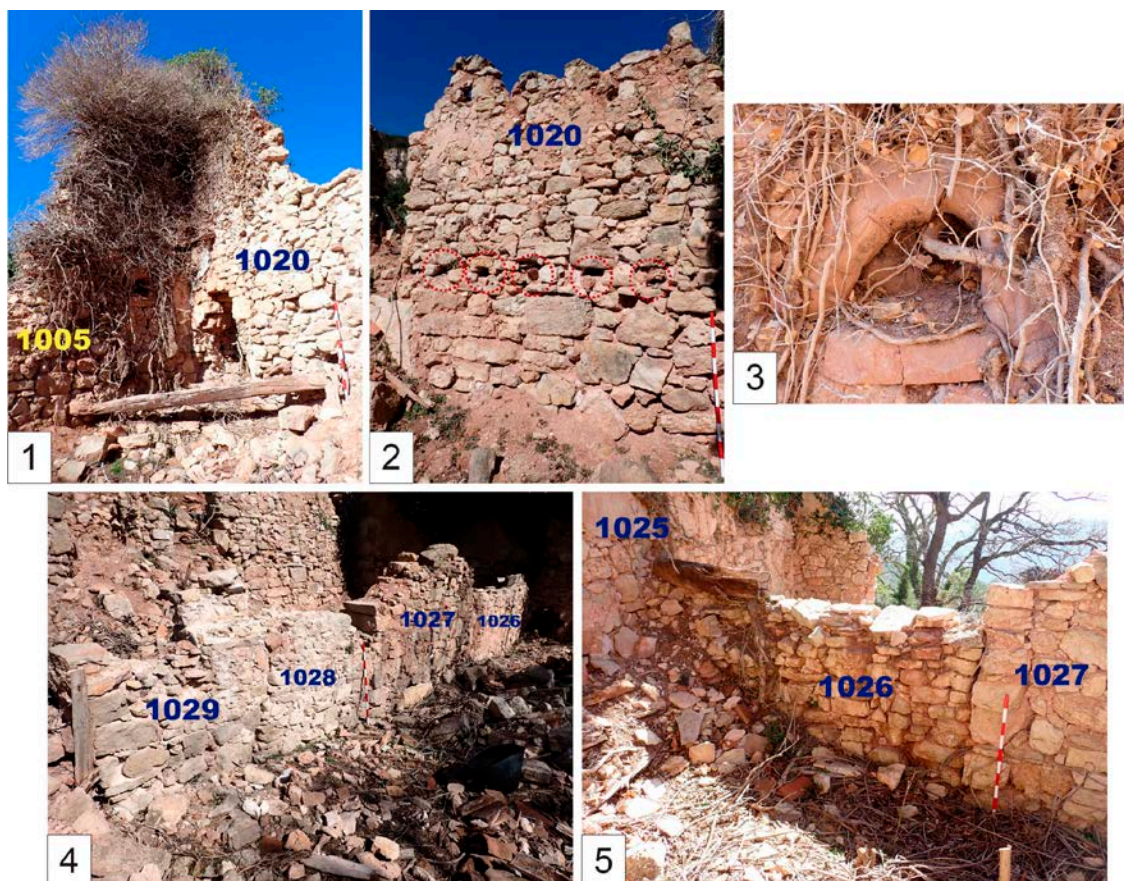

Figura 7| Sector 1, àmbit C: 1. Cantonada SO de l'àmbit C amb la unió dels murs 1020 i 1005. 2. Mur 1020 amb les marques de la inserció del forjat de la primera planta. 3. Fornícula 1014 en el mur 1005. 4. Tancament SE de l'àmbit C amb els elements estructurals documentats (vista des de l'interior de l'àmbit D). 5. Mur 1026 i biga associada.

◆ ÀMBIT D

L'àmbit D es disposa en paral·lel a l'àmbit C i tanca el volum arquitectònic del sector 1 pel seu extrem SE. Les seves dimensions interiors són les següents: 11,50 m de llargada i una amplada entre els 4,29 i 3,95 m. L'element estructural més ben conservat és el mur de tancament NE (1025), de maçoneria i morter de calç amb argila, conservat a nivell de planta baixa i primera planta. El rejuntat dels blocs està fet amb un morter de calç més blanquinós, sense argila. A la meitat superior del parament s'observa la presència d'una capa de revestiment arrebossat amb morter de calç. L'extrem superior de l'estructura descriu en perfil la vessant de la coberta, avui ensorrada. Al centre s'obre una porta (1030) que comunicava amb la primera planta de l'àmbit L del sector NE (*Figura 8, 1*). La porta mesura 82 cm d'amplada i el seu llindar està construït amb rajoles col·locades de pla unides amb morter. Aquest marxapeu descansa sobre el forjat de l'embigat que sostenia el nivell de circulació de

la primera planta i que està fet amb morter de calç i lloses. En el seu extrem SE el mur 1025 s'uneix al mur de tancament SE de l'àmbit (1031). En aquest punt, a la part baixa del parament 1031 es documenta un orifici de planta rectangular (1022) de funcionalitat indeterminada, possiblement un encaix per algun element de fusta (*Figura 8, 3*). La UEA 1031 presenta un acabament molt regular que hem identificat amb el brancal d'una porta (1033) que condueix a l'exterior de l'àmbit. A partir d'aquí, l'amuntegament de runa constructiva no ens permet veure amb claredat la continuació del mur 1031 o l'existència d'altres elements associats a aquest. Aquest torna a aparèixer a la cantonada SO de l'àmbit D, on s'uneix al mur 1005 (*Figura 8, 2*). En aquest darrer mur, que considerem defineix la façana principal del sector 1, hi trobem les restes del brancal d'una altra porta (1047) que també conduiria a l'exterior de l'edifici.

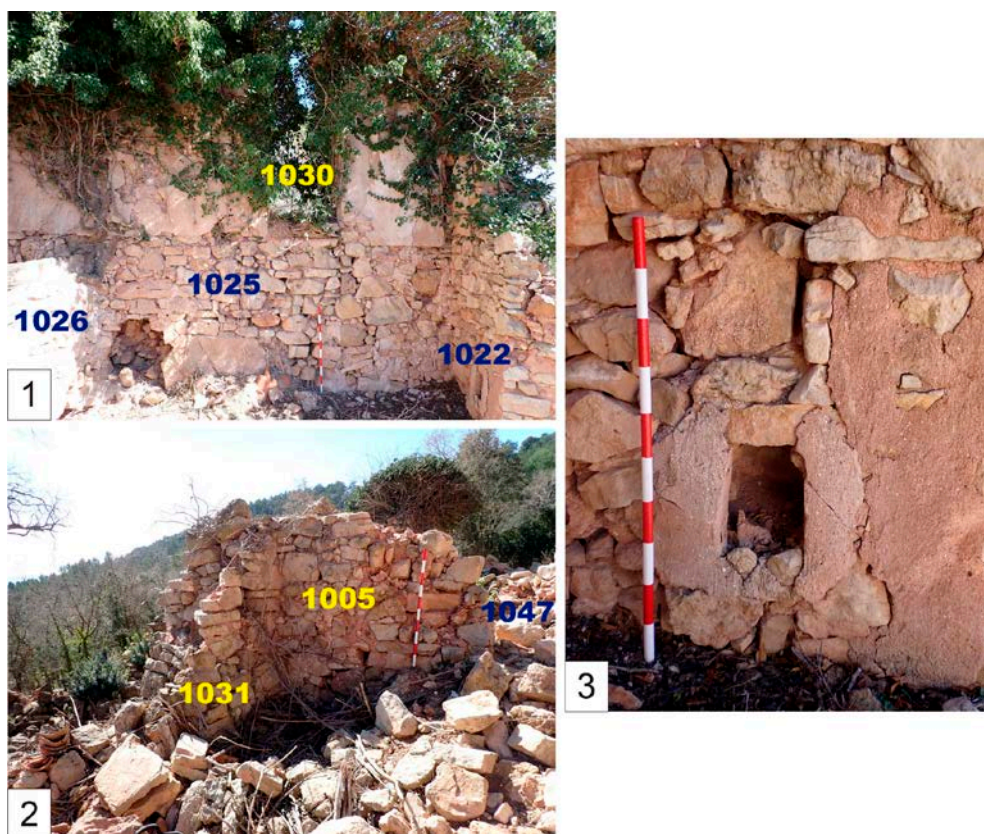

Figura 8| Sector 1, àmbit D: 1. Visió frontal del mur 1025, amb porta a nivell de primera planta (1030). 2. Cantonada SO de l'àmbit amb els murs 1005 i 1031. 3. Detall de l'orifici rectangular 1022 present al mur 1022.

5.3. Sector 2

El sector 2 s'emplaça en el costat SO del conjunt de construccions que integren el Mas de Favat. Està format pels àmbits A, I, H i G els quals definien amb els seus murs de tancament sud-occidentals la façana principal del mas en la darrera fase de la seva ocupació. A dia d'avui és un dels sectors més desfets i ruïnosos del conjunt. En planta es pot distingir, d'una banda, un cos constructiu de planta rectangular de 10,75 m de llargada per 8,06 m d'amplada (àmbits H, I, G, F) que s'adossa al costat SO del sector 1 i, de l'altre, l'àmbit A que resta encaixat entre l'esmentat cos constructiu i el sector 1 i que desenvolupa un paper d'espai de transició entre aquests dos volums arquitectònics. Gràcies a una fotografia de data desconeguda i un pintura de finals dels anys 60 del segle XX (*Figura 9*) podem fer-nos una idea de l'aparença exterior d'aquesta part del mas avui completament enrunada.

Figura 9 | A l'esquerra, fotografia amb les façanes dels àmbits I i G. A la dreta, quadre de F. Lozano (1964) on es poden reconèixer les façanes dels àmbits A, I i G del sector 2 (imatges proporcionades pels propietaris).

◆ ÀMBIT A

L'àmbit A és una estança de planta rectangular ubicat a l'extrem més septentrional del sector 2. Es tracta d'un àmbit que desenvolupà la funció de vestíbul distribuïdor ja que es troba en el punt de contacte entre la porta principal d'accés al sector 1 (1003) i la porta 1008 que condueix a l'àmbit H del sector 2 (*Figura 10*, 3). Un element que està directament vinculat amb aquest espai és el mur de terrassa (1001), una obra de pedra seca i perfil

atalussat de 254 cm d'alçada. S'hi empraren blocs de pedra arenosa, alguns carejats, d'altres sense treballar. En la seva fàbrica es combinen pedres de forma poligonal amb d'altres de tendència rectangular. El mur presenta un llenç exterior on les pedres s'encaixen i un farciment de blocs de pedra més petita i picadís. Aquest marge voreja l'extrem SO de l'era i es recolza a la paret de façana de l'àmbit A (1002). Per tant, la seva construcció és posterior a la de l'àmbit A.

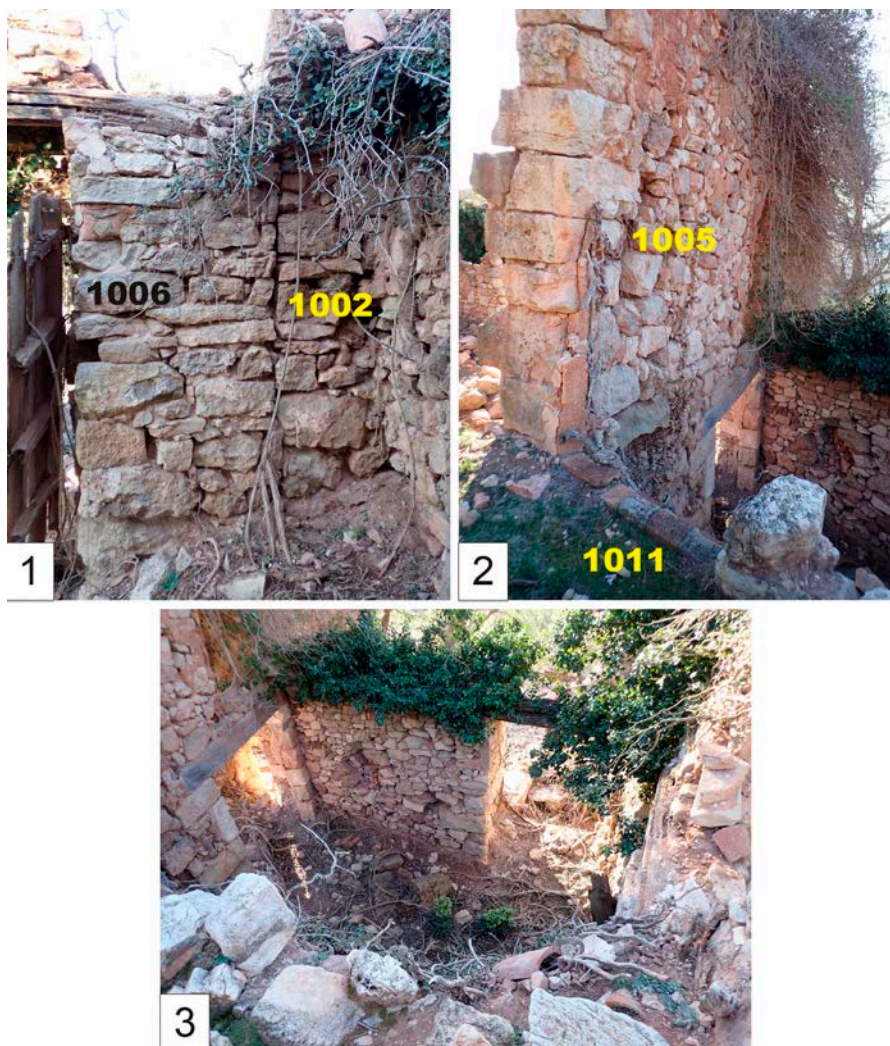

Figura 10| Sector 2, àmbit A: 1. Parament interior del mur 1002 i brancal NO de la porta 1006.
2. Restes de la porta 1011 a nivell de primera planta en el mur de tancament NO (1004).
3. Visió zenital de l'àmbit A on s'observen les portes 1008 i 1003.

L'àmbit A estava format per una planta baixa i una planta superior accessible des de l'era veïna. Les restes de la porta (1011) que permetria l'entrada des de l'era es troba en el mur 1004, que delimita l'àmbit pel seu costat NO. Resten *in situ* el llindar i part de la superfície interior del brancal NE el qual es recolza a la cantonada del mur 1005. Ambdós elements

estan recoberts amb rajoles (*Figura 10, 2*). Aquestes peces ceràmiques estan lligades amb ciment i mesuren 23 cm de llargada per 13,5 cm d'amplada. La porta 1012, documentada en el mur 1005 de l'àmbit B (sector 1), posa en evidència que la primera planta de l'àmbit A comunicava amb la primera planta de l'àmbit B del sector 1. Una tercera obertura que confirma l'existència d'una primer planta és el finestral 1010, de 102 cm d'amplada, que es troba sobre de la porta principal, oberta en el mur 1002. Aquest parament de 62,5 de gruix defineix la façana d'aquest àmbit i, a part del finestral 1010, també s'hi obre la porta principal (1006). Es tracta d'una gran porta allindanada que mesura 195 cm d'amplada, amb brancals formats per blocs rectangulars de pedra ben treballats. La llinda està definida per dos cairons de fusta de 21 cm de gruix. Els muntants de la porta estan treballats com si es tractessin de pilars, als quals es recolza el mur de façana (*Figura 10, 1*). Sobre aquests brancals reposa la biga de la llinda.

El costat NO de l'àmbit està delimitat pel mur 1004, preservat només a nivell de planta baixa. Es tracta d'un parament de maçoneria de pedra arenosa i pedra tosca que funciona també com a estructura de contenció. Aquest s'adossa al mur 1005, que marca la línia de façana del sector 1, ja descrit en l'apartat anterior. Entre el mur 1005 i el mur 1002 es localitza el mur de tancament SE (1007), també bastit en maçoneria ordinària lligada amb morter de calç i argila. Al centre d'aquest mur es documenta la porta 1008 (*Figura 10, 3*), de bona amplada i factura, amb muntants treballats amb blocs de pedra escairada i llinda amb cairons de fusta. El parament 1007 s'uneix es recolza al mur 1005 mentre que s'uneix i fa cantonada amb el mur 1009, que delimita la façana de l'àmbit I. A aquest mur es recolza també la paret de façana de l'àmbit A (1002).

◆ ÀMBIT G

L'àmbit G es tracta d'un ampli espai arquitectònic de planta rectangular que mesura 6,61 m d'amplada per 7,42 m de llargada. Es tracta d'un dels espais més degradats del conjunt de construccions del Mas del Favat i, per tant, aquest fet ha limitat molt l'observació dels elements arquitectònics que en formen part. En el seu costat SO trobem el mur 1009 que hauria definit la façana. Els documents gràfics disponibles (*Figura 9*) fan patent que la construcció presentava planta baixa, primera planta i planta sota teulada. Al centre de la façana, a nivell de planta baixa, s'obria la porta principal (1054) mentre que les plantes superiors estaven il·luminades per una finestra respectivament. La teulada, a una vessant, presentava el carener paral·lel a les parets mitgeres. El recorregut de la paret de façana (1009) l'hem de suposar ja que es troba coberta de runa. Sí que hom pot distingir l'angle

d'unió entre aquesta i el mur de tancament SE de l'àmbit (1044). La paret 1044 està feta de maçoneria ordinària lligada amb morter de calç i argila i presenta a la seva base una estructura atalussada (1043). Aquesta estructura, que és parcialment visible des de l'àmbit F, pren tot el sentit a la llum del pendent que l'àmbit G ha de salvar. En el mur 1044 trobem la porta 1045, que permet la comunicació entre l'àmbit G i l'F.

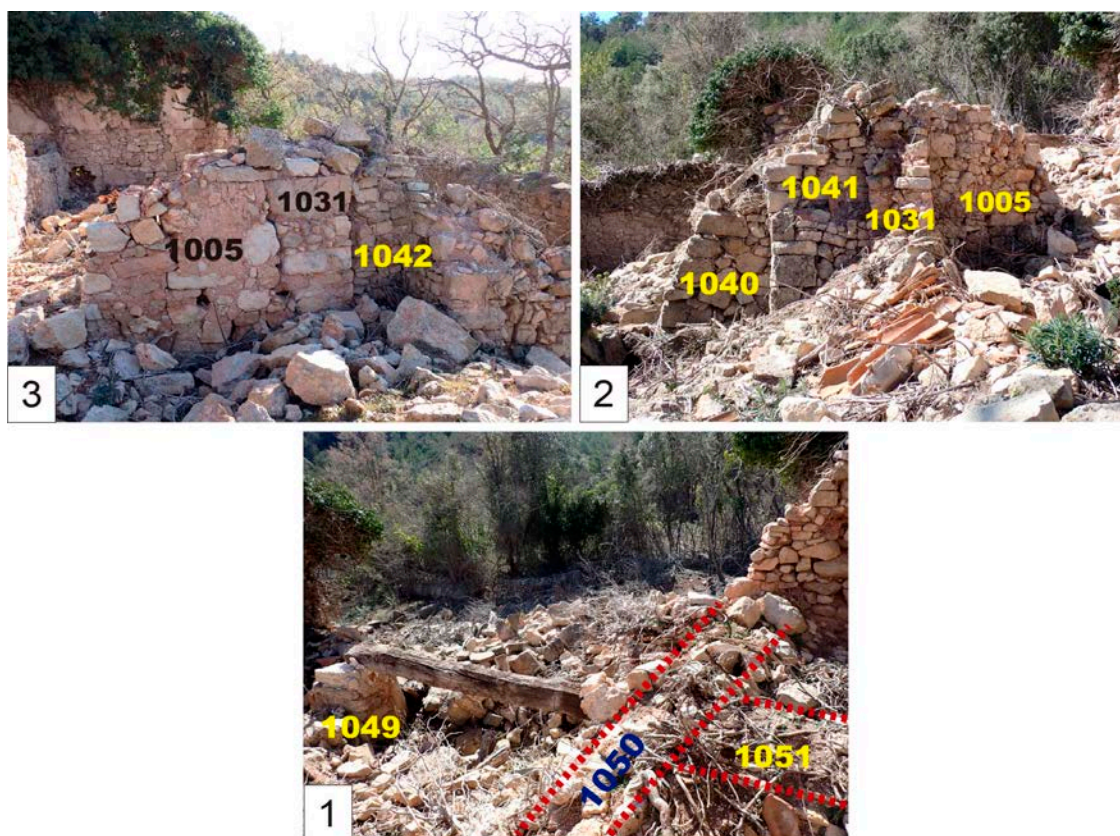

Figura 11| Sector 2, àmbit G: 1. Paraments visualitzats a la cantonada interior SO de l'àmbit. 2. Contraforts que reforcen exteriorment la cantonada SO. 3. Lateral NO de l'àmbit G amb les estructures documentades durant l'estudi.

A la cantonada SE de l'àmbit analitzat es situen tot un seguit d'elements arquitectònics que actuen com a crosses estructurals i que tenen l'objectiu de garantir l'estabilitat de la construcció. Cal tenir sempre present que les diverses edificacions del mas cobreixen una superfície en pendent i s'articulen com a terrasses a diferents alçades. En aquest angle s'uneixen el mur 1031, que tanca el costat SE de l'àmbit D (sector 1) i la paret 1005, que delimita el costat SO del sector 1. En el punt on s'uneixen aquests dos murs s'hi adossa el parament 1042 que defineix la cantonada SE de l'àmbit G (Figura 11, 3). Un dels extrems d'aquest mur de maçoneria de morter de calç és el brancal NE de la porta 1045. A l'exterior, la cantonada està reforçada per dos contraforts que consisteixen en un massís de planta

rectangular amb alçat inclinat. El contrafort 1040 mesura en planta 107 cm per 133 cm de costat i s'adossa al mur 1042 (*Figura 11, 2*). D'altra banda, el contrafort 1041 ocupa la cantonada exterior definida pels murs 1031 i 1042. Les seves dimensions són les següents: 102 cm de llargada per 92 cm d'amplada. Ambdós massissos estan obrats amb blocs de pedra picada i carejada unida amb morter de calç i amb rejunes profundes.

Pel que fa a la resta de l'àmbit, aquest es troba completament cobert de runa que rebleix tot el volum interior del que fou la planta baixa de la construcció. En conseqüència, la identificació i estudi dels elements arquitectònics s'ha vist molt limitada. Al centre de l'espai si que s'ha pogut visualitzar un pilar rectangular de maçoneria i morter (1049), sobre d'aquest encara es recolza una biga comunera de fusta que hauria sostingut l'embigat del terra de la primera planta (*Figura 11, 1*). L'altre extrem de la biga es recolza al mur 1050, que tanca l'àmbit G pel seu costat NO. En l'extrem oest del mur, a tocar del mur de façana 1009, s'hi obriria una porta (1055) que comunicaria amb l'interior de l'àmbit I, tot i que l'estat ruïnós d'aquest pany de paret no ens permet afirmar-ho amb certesa.

◆ ÀMBITS H I I

L'àmbit H es correspon amb una cambra de planta rectangular que creiem formaria part, juntament amb l'àmbit I, del volum arquitectònic que s'ubicaria a l'extrem NO de la façana principal del mas. En la fotografia que ens serveix com a referència (*Figura 9*), aquest cos constructiu s'adossa a l'àmbit G i el nivell de circulació de la planta baixa està per sobre. De fet en la instantània s'observa un petit mur de marge que marca aquest salt de cota. A la façana trobem la porta principal i a nivell de primera planta, una finestra. Per tant, tant l'àmbit H com l'àmbit I presentaven originalment planta baixa i primera planta. Pel que fa a la comunicació entre els dos àmbits, aquesta es faria de manera indirecta a través de l'àmbit G (porta 1055) o de l'àmbit A (porta 1008). Pel que fa a l'existència d'una connexió entre l'àmbit H i el G, és quelcom que no podem saber.

L'àmbit H presenta planta rectangular (4,75 m per 2,48 m) i està definit en el seu costat SO pel mur 1051 i pel mur 1050 al SE. El mur 1005 tanca el costat NE i el parament 1007 amb la porta 1008 defineix el límit NO. Com en la resta del mas, els paraments són de maçoneria ordinària de morter de calç. Tot i que les acumulacions de runa no permeten visualitzar-ho amb claredat, l'interior de l'àmbit està ocupat per dues estructures semisoterrades de planta rectangular que hem identificat amb dos cups (*Figura 12, 1*). El Cup I ocupa la meitat SO de la cambra. Es troba just davant de la porta 1008 i mesura 190 cm d'amplada. El Cup II

ocupa la meitat NE de l'àmbit i és de majors dimensions que l'anterior. Un mur de 74 cm de gruix separa els dos cups. Ambdues estructures estan delimitats per murs de maçoneria de morter de calç revestits en el seu interior per cairons ceràmics (Figura 12, 2). El límit entre els dos cups està marcat per un envà (1056) fet amb lloses de pedra col·locats verticalment.

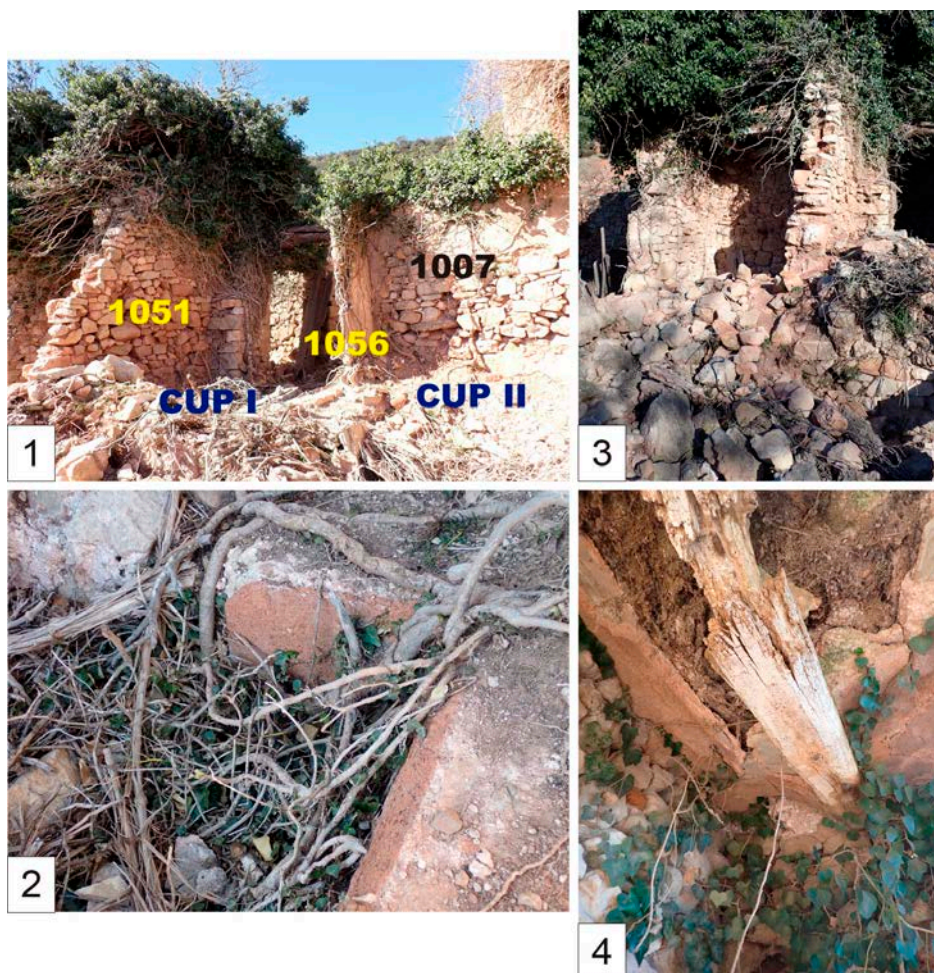

Figura 12| Sector 2, àmbits H i I: 1. Cantonada NO de l'àmbit H amb el mur de tancament NO i ubicació dels dos cups documentats. 2. Cantonada NE del Cup II (àmbit H). 3. Vista des del SE de l'àmbit I. 4. Detall de la coberta de l'àmbit H amb bigues i revoltos de guix.

L'àmbit I és una estança de petites dimensions i de planta rectangular contigua a l'àmbit H (Figura 12, 3). Comparteix amb aquest darrer el mur de tancament NO (1007) i el mur de tancament NE (1051). En el costat SO, en el mur de façana 1009, roman *in situ* el brancal NO de la porta principal d'accés a l'àmbit (1053). Al costat SE es localitzen les evidències molt mal conservades d'una possible porta (1055) que conduiria a l'àmbit G. Quelcom que destaca d'aquest espai és la conservació de part del forjat de la primera planta, l'únic que sobreviu de tot el conjunt del Mas de Favat. Està format per un embigat de cairats i un

entrebigat de revoltons de guix (*Figura 12, 4*). Les bigues es disposen seguint una orientació E-O i es recolzen als paraments 1051 i 1009.

5.4. Sector 3

El sector 3 tanca l'extrem SE del Mas del Favat i està format pels àmbits E i F. Presenta una planta rectangular allargada i s'adossa als sectors 1 i 2. Es troba connectat a través de dues portes a l'àmbit D (1033) i a l'àmbit G (1045). No sabem si existia una tercera porta que comunicués els àmbits E i F ja que el mur que els separa (1036) es troba quasi completament enrunat. Pel que fa a al seu funcionament aquests àmbits potser eren patis o espais a cel obert, com sembla mostrar una fotografia dels anys 70/80 (*Figura 3*).

◆ ÀMBITS E I F

L'àmbit **E** és una estança de planta quadrangular directament connectada amb l'àmbit D del sector 1 a través de la porta 1033. Aquesta s'obre al mur 1031, el mur de tancament SE del volum arquitectònic del sector 1. El mur de tancament SE (1035) i SO (1036) es troben quasi desapareguts, fet que no ens permet escatir si haurien existit més portes dins d'aquest àmbit. Al lateral NE trobem el mur 1034, bastit en maçoneria de morter de calç, de color blanc grisós, i amb abundants nòduls de guix. Aquest parament s'adossa a la cantonada definida pels murs 1022 i 1025 del sector 1, demostrant així la relació de posterioritat en la seva construcció (*Figura 13, 4*).

Pel que fa a l'àmbit **F**, aquest presenta unes dimensions majors: 15 m de llargada per 3,67 m d'amplada. En el seu costat SE hi trobem un mur de maçoneria amb morter de fang (1037), de 34 cm de gruix. En arribar a la cantonada SO de l'àmbit F, la tècnica constructiva varia i els blocs enlloc d'estar units amb argila ho estan amb morter. A partir d'aquest angle el mur gira cap al NO i s'uneix amb el mur de façana del sector 2 (1046). El mur 1037 es bastí sobre una banquetta a mode de sòcol que presenta una alçada de 23 cm i una amplada de 13 cm. Aquest element és només visible des de l'exterior i funciona com una petita plataforma anivelladora (*Figura 13, 3*). A l'interior de l'àmbit F destaca la presència de dos estructures que plantegen problemes d'interpretació. Es tracta de dos marges formats per lloses de pedra sense treballar col·locades verticalment i en sec (1038 i 1039) (*Figura 13, 1 i 2*). Aquests elements presenten orientacions que no coincideixen amb els murs del mas i no

semblen estar proveïts de cap sentit estructural. Podria tractar-se d'elements de d'aterassament o de marges de conreu anteriors a la construcció de l'edifici.

Figura 13| Sector 3, àmbits E i F: 1. Marge amb lloses verticals (1038). 2. Marge amb pedres verticals (1039). 3. Mur 1037 fent cantonada amb el mur 1046

5.5. Sector 4

Dins el sector 4 hi hem englobat les estructures documentades a l'era ubicada en la plataforma superior (àmbit J) i a l'extrem més oriental del Mas del Favat (àmbits K i L). En ambdós casos, son espais arquitectònics que s'adossen a la cantonada NE del mas i que s'adapten a l'orografia del terreny.

◆ ÀMBIT J

L'àmbit J es correspon a una petita construcció de planta rectangular de la qual tan sols resta el mur de tancament SO (1057). Es tracta d'un mur de maçoneria ordinària lligada amb morter de calç. L'interior de l'àmbit es troba completament reblert amb runa. Des de l'àmbit B

(sector 1) és visible seccionat el paviment en rajola que hauria ocupat el seu interior. Possiblement seria una construcció vinculada al funcionament de l'era.

◆ ÀMBITS K I L

Els àmbits K i L tanquen el conjunt del Mas del Favat pel seu extrem NE. Presenten una orientació diferenciada respecte la resta d'àmbits analitzats. S'estenen per una zona també amb pendent marcada en direcció est, i, conseqüentment, les edificacions s'adapten al desnivell. A causa del mal estat de conservació del mur 1062, que separa ambdós espais, ignorem si existia alguna porta que els comunicués. Un dels principals elements que caracteritzen l'arquitectura d'aquests dos espais és la presència d'estructures de reforç en els laterals nord-occidentals, més concretament contraforts i contraparets. El mur de tancament NO de l'àmbit K (1058) és un potent mur de terrassa que voreja un dels extrems de l'era del mas. Es troba conservat fins a una alçada de quasi 4 m i demostra l'existència en aquest sector de com a mínim planta baixa i primera planta. A part, l'existència de la porta 1030 (àmbit D, sector 1) a nivell de primera planta, reforça aquest supòsit. L'extrem NE del mur 1058 està reforçat per un contrafort de planta rectangular (1059), just en el punt on aquest parament s'uneix al mur de tancament NE (1060). Malgrat la presència de runa acumulada és possible veure com el mur 1060 està reforçat en la seva base per una contraparet feta amb maçoneria de morter de calç (1061) que arriba fins a l'angle definit pels paraments 1060 i 1062 (mur de tancament SE) (*Figura 14, 1*). En el costat SO l'àmbit està delimitat pel mur de façana posterior del sector 1 (1015). Aquí s'obre la porta 1018 i just al costat, trobem un pilar a mode de contrafort (1063) que s'adossa al mur 1015 (*Figura 14, 4*). Pel que fa a l'interior de l'àmbit, destaca la presència d'un tercer mur de lloses verticals (*Figura 14, 3*) que creua diagonalment l'espai i que no sembla funcionar dins la lògica constructiva d'aquest sector.

L'àmbit L s'adossa a l'àmbit K i a la paret de façana posterior de l'àmbit 1 (1025). Com en el cas de l'àmbit L, el mur que tanca l'àmbit pel costat NE (1064) està reforçat per una contraparet (1065) de perfil atalussat bastit en maçoneria ordinària amalgamada amb morter de calç (*Figura 14, 2*). El mur d'identica fàbrica 1067 tanca l'àmbit pel seu costat SE. Entre aquest i el mur 1025 es localitza una porta (1067), oberta a l'exterior. A l'interior de l'àmbit L, contra el mur 1064, es documenta un pilar rectangular de maçoneria (1068) on s'hi recolzava una biga comunera (encara *in situ*) on recolzaria el forjat de la primera planta, el qual funcionaria amb la cota del marxapeu de la porta 1030.

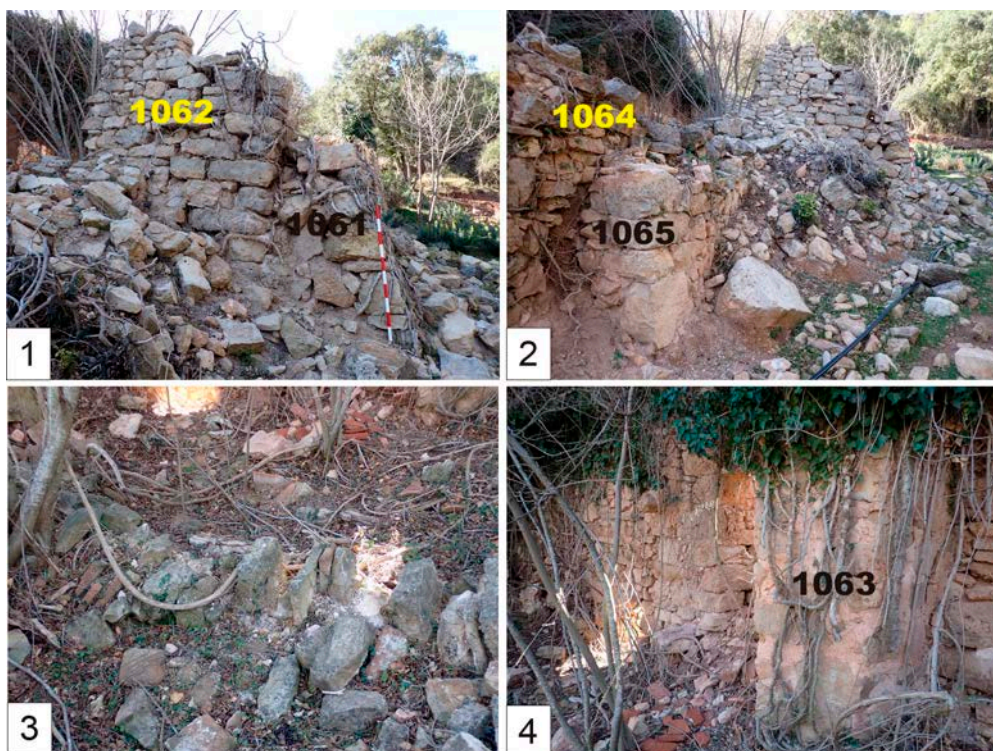

Figura 14| Sector 3, àmbits E i F: 1. Mur de tancament SE de l'àmbit K reforçat per la contraparet 1061. 2. Mur de reforç 1065 que es recolza al mur de tancament NE 1064. 3. Marge amb lloses verticals (1070) present dins l'àmbit K. 4. Contrafort 1063 que s'adossa al mur 1015.

6. NOTÍCIA HISTÒRICA I DOCUMENTAL DEL MAS DEL FAVAT

A nivell documental no es coneixen referències al Mas del Favat que siguin anteriors al segle XVIII (MANENT 2000, 24). El primer esment en el registre arxivístic que hem pogut localitzar data de l'any 1780.¹ En aquell moment el mas era conegut com el Mas Nou i hi vivien els cònjuges Josep Masdéu i Rosa Pàmies Salvat. J. M. Pasqual, en el seu llibre sobre els masos de l'Albiol, recull una referència d'arxiu que podria fer esment al mas (PASQUAL 2023, 96). Segons ell, l'habitatge s'hauria pogut bastir abans de l'any 1728. En aquella data Josep Prats tenia una casa de pagès amb 20 jornals de terra situada a la partida del Grauet, a l'est de la hisenda del Pallejà, i que feia uns anys havia comprat a un Masdéu de la Selva (AHT, notari Bernat Punyet, la Selva, 27-9-1723). Segons l'autor, aquesta casa podria identificar-se amb el Mas Nou.

La família Masdéu es documenta vinculada a l'heretat del mas des de finals del segle XVIII fins ben entrat el segle XX (*Figura 16*). Els primers cònjuges esmentats com a habitants del Mas Nou són Rosa Pàmies i Josep Masdéu, dels quals coneixem dos fills, Pere (nascut el 1780) i Mariagna, nascuda dos anys més tard. Pere Masdéu Pàmies es casà l'any 1808 amb Teresa Roig Magrané, de casa Giment, un mas ubicat a la partida de la Vall de Joan Roig, al Samuntà. La parella tingué set fills: Maria, Pere (que morí infant), Teresa, Francisca (que degué morir jove), Francisca (que casà amb Josep Maydéu), Andreu i Antònia, casada al Mas de Mastaca, al Samuntà. L'hereu que es farà càrrec de les propietats de la família serà el fill Andreu, que serà emperò conegut i reconegut per la seva família com a Josep. En un amillament de 1863, aquest Josep Masdéu Roig declarà dues propietats a la partida del Salt i dues a Mas de Baget, conreades de vinya, olivera i avellaner. La principal finca però, era la del Mas Nou² que constava de terres de regadiu, secà, bosc, garriga i diverses extensions de terra erma. A més hi figurava una casa i, dins la riquesa ramadera, es reconeixia un bou i una «cabaña mayor» sense especificar quin tipus d'animals l'integraven.

En aquest moment de mitjan segle XIX, és quan comença a aparèixer en la documentació el renom de Favat. El primer esment l'hem localitzat en la partida de bateig de Pau, el segon fill de Josep Masdéu Roig i Úrsula Garcia (*Figura 15*), datada de l'any 1852.³ En l'amillament

¹ AHAT, Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel de l'Albiol. Llibre de baptismes, confirmacions, matrimonis, compliment pasqual i òbits (1769 - 1853), foli 16 (2 de juliol de 1780).

² ACBC, Fons municipal de l'Albiol, Amillament (1863), foli 15.

³ AHAT, Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel de l'Albiol. Llibre de baptismes, confirmacions, matrimonis, compliment pasqual i òbits (1769 - 1853), foli 7 (17 d'agost de 1852).

de 1863, Josep Masdéu Roig hi figura acompanyat de l'àlies Favat, tot i que la finca és referida com a Masnou. Al llarg de la dècada dels 50 i els 60 del segle XIX la denominació Manou o Mas Nou és substituït per Mas del Favat. Ignorem quin en fou l'origen però sembla associat a la persona de Josep Masdéu Roig. Segons el *Diccionari Alcover-Moll*, el terme favat significa: «Tacat de clapes rodonesques, a manera de faves; cast. *moteado*. Es diu especialment de les aus i de les cabres» però també «Terreny on s'han fet faves alguns anys seguits». Ignorem el desllorigador de l'origen del renom però és clar que aquest es consolida i fixa en aquest moment.

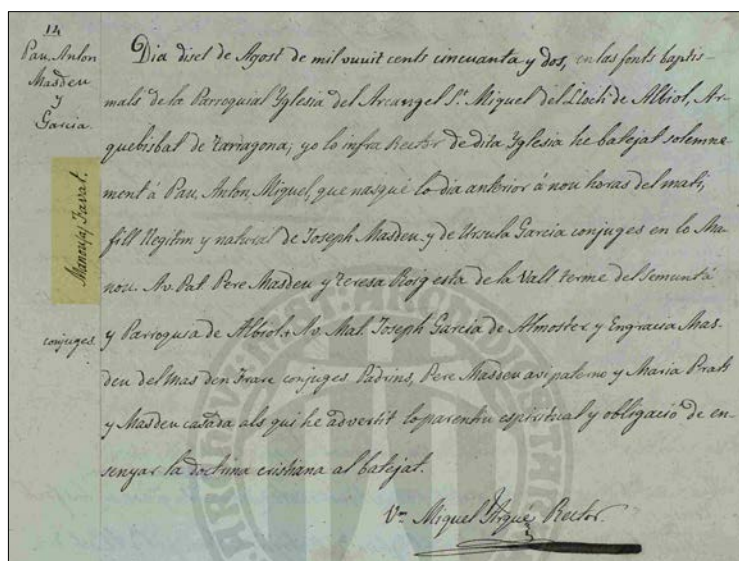

Figura 15| Partida de bateig de Pau Masdéu Garcia on al marge apareix la doble denominació «Masnou (a) Favat».

D'aquests anys de la segona meitat del segle XIX tenim constància de mitgers o jornalers que habitaven al mas juntament amb la família. L'any 1866 moria de manera «casí repentina» al Mas de Favat, Maria Joanpere, natural de la Mussara, que juntament amb el seu espòs Francesc Rius, eren «vehints en lo Mas de Favat». Només cinc dies després moria Rosa Masdéu Garcia, filla de Josep i Úrsula, de tan sols cinc anys d'edat.⁴ L'any 1877 també es tenen referenciats dos mitgers més, Joan Gatell i Magdalena Prats (PASQUAL 2023, 96). Josep Masdéu Roig i la seva esposa Úrsula Garcia tingueren vuit fills: Pere, conegut com a Josep, Pau, Miquel, Joan, Rosa (que no arribà a l'edat adulta), Antònia, Pere i Manel, conegut com a Francesc. El fill gran Pere/ Josep fou nomenat hereu universal en el

⁴ AHAT, Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel de l'Albiol. *Libre 4 de obits comensan lo any 1858* (1858-1934), foli 24 (25 de gener de 1866, 30 de gener de 1866).

testament dictat l'any 1899 pel seu pare Josep Masdèu Roig, «*habitante en el manso del Favat*».

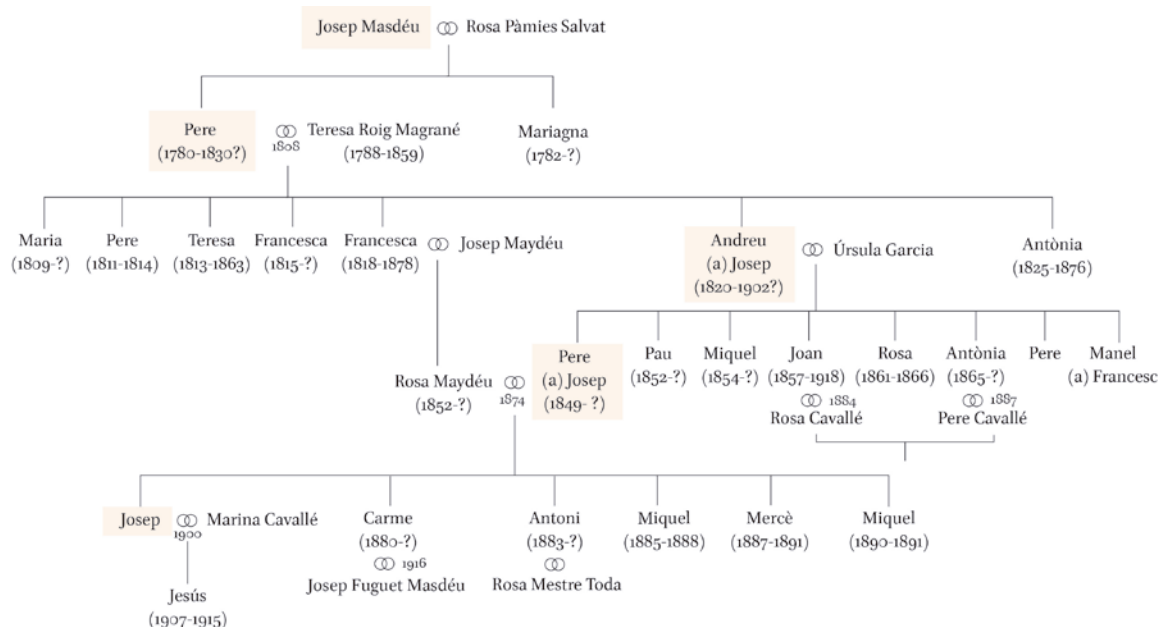

Figura 16| Arbre genealògic de la família Masdèu del Mas Nou o del Mas de(l) Favat. Elaboració pròpia a través de la consulta dels llibres parroquials (AHAT).

Segons J. M. Pasqual, el 1877 hi conviuen tres matrimonis d'una mateixa família al Mas del Favat: els avis, l'hereu i sa muller, a més d'uns mitgers o jornalers (Joan Gatell i Magdalena Prats) essent un mínim de dotze persones. Passades dues dècades, vers l'any 1891, tres generacions hi seguien habitant a diari. En aquesta dècada, tres cabalers Favats (Masdèu Garcia) es casaren amb tres filles de ca Miqueló (Prats Fuguet) passant a treballar allí tot adoptant l'antropònim familiar de les mullers (PASQUAL 2023, 96-97).

El fill gran de Pere Masdèu Roig, Josep Masdèu Garcia esposà l'any 1874 la seva cosina, Rosa Maydèu Masdèu, després d'haver obtingut una dispensa papal per segon grau de consanguinitat. La parella tingué els següents fills: Josep, Carme, Antoni, Miquel, Mercè i Miquel. Els tres darrers no assoliren l'adulthood. Cap a l'any 1901 hi seguien habitant els avis de la casa, Josep Masdèu Roig i Úrsula Garcia, tot convivint amb unes altres nou o deu persones, inclosos alguns mossos. El mas seguiria en actiu pràcticament fins mitjan segle XX, vivint-hi els descendents dels propis titulars.

En la distribució de l'herència, la pubilla del mas Favat, Carme Masdéu Maydéu, aconseguí la masia paterna. En aquell moment es trobava mullerada amb Josep Foguet Masdéu,⁵ del veí Mas de l'Esporgat. Per altra banda, l'hereu, Josep Masdéu Maydéu, conegut com *el Garriguet*, i casat amb Marina Cavallé Cavallé,⁶ rebé una heretat aliena, la del Salt (PASQUAL 2023, 97).

Segons la memòria oral, l'edifici s'abandonà en els anys de la postguerra, a causa de les incursions de la colla dels Patacons i altres maquis. El grup de resistents dels Patacons prengueren aquest nom del Ramon Roig Recasens (el Patacó) originari del Mas Patacó, als afores de Mont-rà. La partida dels Patacons es formà a finals de l'any 1939 i els primers mesos de 1940 i, encara que en algun moment van arribar a ser 20 membres, el grup s'unia i es dissolia constantment degut a la persecució de la Guàrdia Civil i a la pressió dels informants locals. Durant l'any 1946 operava també per les Muntanyes de Prades l'anomenat «grup dels Teixidors», un grup de guerrillers comandats per *Pep Pastor* (Josep Oriol Tost, que fou alcalde de la CNT a Almoixarles i que havia format part del grup dels Patacons fins l'any 1941). L'encàrrec que tenien era el de recollir armament d'antics combatents republicans. A aquest grup se li atribueix l'assalt, el 9 de maig de 1946, al mas de Flassada de l'Albiol, on s'apoderaren de 25.000 pessetes (MARTÍNEZ GARCIA 2014, 23-24). Fos quin fos l'impacte real del maquis sobre el Mas del Favat i els seus habitants, el cert és que el fenomen del despoblament rural i l'èxode a nuclis de població més grans i amb més serveis degué ser el principal factor per explicar l'abandonament dels masos de l'Albiol i el seu decreixement demogràfic. El gruix de població emigrada es dirigí a les poblacions de la Selva i Alcover.

Pel que fa al final del Mas del Favat, sense una família que l'habités i el mantingués, començà el seu procés de degradació imparable. El 12 de juliol de 1956 es realitzà la venda de la finca per part de Carme Masdéu Maydéu a Josep Grau Barebrà i Josep Aubia Boira, veïns del Morell. La part venuda, però, fou una segregació de la finca original, ja que Carme Masdéu en retingué una part, amb d'una extensió de 7 hectàrees, a tocar del camí de l'Albiol a Vilaplana i amb la Font del Roquer a dintre.

⁵ AHAT, Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel de l'Albiol, Llibre de desposoris (1858-1990), foli 77 (8 de juliol de 1916).

⁶ AHAT, Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel de l'Albiol, Llibre de desposoris (1858-1990), foli 56 (20 d'octubre de 1900).

7. CONCLUSIONS: FASES CONSTRUCTIVES

Les tasques de documentació i anàlisi del conjunt arquitectònic del Mas del Favat, realitzades en el marc del present estudi, han permès recopilar dades sobre els seus processos constructius. Aquestes observacions sobre el terreny són la base sobre la qual es fonamenta la següent proposta d'evolució arquitectònica. Majoritàriament, la identificació de les fases ha estat definida a partir de les relacions físiques que s'estableixen entre els diversos cossos constructius del mas. Les característiques tipològiques i formals d'aquestes estructures són molt semblants i dificulten enormement la distinció de fases clares i la seva adscripció a una cronologia determinada.

El Mas de Favat, com molts altres masos de les Muntanyes de Prades, es caracteritza per les seves formes senzilles i una execució constructiva simple. Es tracta d'una edificació tradicional, on s'han emprat tècniques constructives basades en criteris d'economia i, sobretot, funcionalitat. Aquestes solucions es caracteritzen per l'ús de materials poc elaborats que provenen de la mateixa finca o de l'entorn més proper com la pedra (arenosa i tosca), la fusta (bigues i llindars), la ceràmica (rajoles i teules) i els morters de calç o de guix. D'altra banda, la composició volumètrica del Mas del Favat està lligada al sistema constructiu tradicional en què l'estructura i la funció condicionen el volum resultant. En el cas estudiat, s'ha detectat un volum original al qual se li han afegit altres volums en funció de les necessitats de cada moment. El Mas del Favat cresqué per agregació d'espais, testimoni de l'auge del mas i el creixement de la seva importància com a punt d'explotació dels recursos agrícoles i forestals del territori. Malauradament, no disposem de dades que ens il·luminin sobre l'organització interna del conjunt. El caràcter ruïnós de l'edificació ha impedit copsar el mas en tota la seva integritat arquitectònica i definit espais d'hàbitat i de treball.

Pel que fa a les característiques i elements constructius observats, la tècnica única i dominant és la de maçoneria ordinària, feta amb pedres més o menys treballades, lligades amb morter de calç i o fang. Les cantonades i els brancals de les portes estan reforçades amb pedres més grans i més treballades. Les parets mostren rejunes de morter de guix i en alguns punts a nivell de plantes superiors, diverses capes de revestiment de granulometria variable. A part de les parets, també s'han detectat altres elements de càrrega, com ara pilars. Destaca també la presència de contraforts massissos, treballats amb blocs de pedra ben carejats i la documentació d'un envà fet amb lloses de pedra col·locades verticalment. Com a element interior cal ressaltar també la fornícula emmarcada per peces de pedra

treballada a l'interior del sector 1. En relació a cobertes i forjats, aquestes han desaparegut quasi en la seva totalitat. En alguns punts romanen bigues comuneres que haurien donat suport als embigats de la solera de les primeres plantes. Les úniques obertures que han sobreviscut són les portes tot que gràcies a les fotografies que es conserven del mas, sabem que a la façana principal s'hi obrien diverses finestres. Les portes de majors dimensions presenten llindes de fusta. També cal fer esment als tres murs de lloses verticals que semblen ser anteriors a la construcció del mas.

Cada un d'aquests projectes arquitectònics identificats com a fases, expliquen un període concret del desenvolupament de l'heretat que es materialitzaria en el condicionament i l'adequació de l'edificació a les noves necessitats de la finca. Dins aquesta evolució arquitectònica s'han individualitzat 4 fases (Annex 1, núm. 4). En dues d'aquestes, la fase 1 i la 4 s'han distingit dues subfases (fase 1A i fase 4A).

◆ FASE 1 / FASE 1A (segona meitat del segle XVIII)

La denominació del mas com a «Nou» en la documentació d'arxiu consultada al·ludiria a una recent construcció i, per tant, podria confirmar una datació a l'entorn de la segona meitat del segle XVIII. Aquesta primera construcció és desenvolupà com un edifici de planta rectangular dividit en tres crugies que s'adaptà al terreny en pendent del terreny. La façana principal s'orientava a SO i disposava de dues portes d'entrada ubicades a les crugies laterals. Cal dir que la presència de runa dins els espais no ha permès establir amb seguretat la divisió interna d'aquestes crugies i si es trobaren compartimentades.

Aquesta primera edificació devia conformar una unitat d'habitatge i un centre d'explotació rural integrada. En la realització del projecte de construcció es va tenir en consideració, com era habitual i imprescindible, diferents aspectes essencials, com el clima/ orientació, l'orografia de l'entorn i l'àmbit i sistema d'explotació agrícola. El fet que el volum arquitectònic s'emplacés a tocar d'una esplanada elevada confirma el protagonisme de l'era com a espai de treball vinculat al mas i a les seves dependències. No ha estat possible determinar la localització de les peces bàsiques que singularitzaven la part d'habitatge (la cuina amb la llar de foc, la sala i els dormitoris individualitzats) o les altres estances pròpies de l'activitat agrícola i ramadera de l'assentament (referència bibliogràfica).

Dins de la fase 1 hem discriminat una subfase (1A) la qual no sabem en quin moment s'executà. A aquesta subfase hi associem la remodelació de la paret SE de la crugia central

de l'edifici. Aquí es localitzarien dues grans obertures orientades cap a la tercera crugia que foren tapiades, garantint una separació més consistent d'aquests dos àmbits.

◆ FASE 2 (segle XIX)

Aquest segon projecte constructiu suposà l'ampliació del mas cap al SO mitjançant l'agregació d'un volum arquitectònic davant de l'antiga façana original. El cos principal d'aquesta annexió, de planta rectangular, s'adossà a dues de les tres crugies del mas anterior mentre que a la crugia ubicada al NO (a tocar de l'era) se li recolzà un cos de menors dimensions. Aquest es constituí com a espai distribuïdor, tan a nivell de planta baixa (interconnectant la part antiga amb la nova) com de primera planta (permetent l'accés a les primeres plantes de l'edifici des de l'era. S'establí, així, una nova articulació arquitectònica del conjunt, amb nous circuits interiors i de ben segur, amb una organització dels espais inèdita fins llavors. Un dels elements estructurals més destacables és el sistema de contraforts ubicats a la cantonada SE de la nova construcció. D'aquest moment també formaria part el mur de pedra seca adjacent al mas.

Un dels àmbits la funcionalitat del qual hem pogut identificar amb més certesa és el celler amb cups, que es localitza al costat de dit espai distribuïdor. A l'interior d'aquesta estança es troben les restes de dos cups semisoterrats amb revestiment de cairons que aprofitarien el desnivell del terreny. La part superior seria accessible des de l'espai distribuïdor: a través d'una porta ampla, s'entraria el raïm que podia ser xafat sobre les posts de fusta que cobriren els cups. La caixa o aixeta seria accessible des de la planta baixa de la cambra adjacent, ubicat a un nivell inferior. La documentació d'arxiu consultada ens confirma que a la segona meitat del segle XIX la família Masdéu tenia terrenys amb vinya plantada, fet que justificaria la presència d'aquests dos cups al Mas del Favat.

◆ FASE 3 (segle XIX)

La tercera fase ve definida per la construcció en el lateral SE d'un annex arquitectònic de planta rectangular allargada. Aquest s'adossa als laterals de les construccions de les fases anteriors i dota al conjunt d'un acabat regular i compacte. Tampoc podem descartar que fos contemporània a la fase 2: sabem que es succeí amb posterioritat a la fase 2 però ignorem quin període de temps separaria la materialització de dos programes constructius. Es tracta de dos àmbits que no sabem si estarien coberts o no. Per la seva estructura creiem que es tractaria d'espais d'emmagatzematge o per estabular-hi animals.

◆ FASE 4/ 4B (segle XX)

Finalment, i per tancar la seqüència crono-constructiva, cal fer esment a l'última fase. Aquesta consistí en una darrera ampliació del mas que tingué lloc a la part posterior del complex. Es construïren dos grans cossos quadrangulars que s'adossaren a la paret posterior del mas original. S'obriren dues portes (a nivell de primera planta i de planta baixa) per posar en comunicació aquests nous espais amb la resta de l'edificació. Foren bastits a mode de contraforts ells mateixos, descrivint certa lateralitat cap al NE. Llurs murs de tancament NE foren reforçats amb contraforts i contraparets, reforçant tot el conjunt. Es tracta d'edificacions de grans dimensions, amb planta baixa i primera planta, fet que torna a demostrar la vitalitat econòmica del Mas del Favat en aquest moment. Hem ubicat la fase 4 dins el segle XX perquè hem observat un seguit de diferències cromàtiques i de composició amb els morters dels murs que ens han semblat de factura més moderna. Vinculat a la fase 4 tenim la fase 4B a la qual hem assignat la construcció d'una petita cabana ubicada a l'era ja que recolza físicament sobre els murs de les edificacions de la fase 4.

8. BIBLIOGRAFIA

DIVERSOS 1984: *Catalunya Romànica. Tarragonès, Baix Camp, Alt Camp, Priorat, Conca de Barberà*, volum XXI. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

FORT, E. 1985: *L'Albiol. Notícies històriques. Ordinacions de l'Albiol (1700) a cura de Pere Anguera*. L'Albiol: Ajuntament de l'Albiol.

MANENT, A. 2000: «Masos, llogarrets i cases de l'Albiol al segle XX. Un procés de despoblació», *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs*, Núm. 91, p. 19-34.

MARTÍNEZ GARCIA, M. 2014: «El Maquis a les Muntanyes de Prades: la figura d'Emiliano Fernández Castro (1944-1947)», *Aplec de Treballs*, Núm. 32, p. 193-206.

MOREU-REY, E. 1975 «Notes sobre l'Albiol», *Miscel·lània Pau Vila: biografia, bibliografia, treballs d'homenatge*. Granollers: Institut d'Estudis Catalans, Societat Catalana de Geografia, Editorial Montblanch- Martí, p. 321-336.

PASQUAL, J. M. 2023: *Les cases i masos de l'Albiol: traces vitals. Recerca i memòria*. L'Albiol: Ajuntament de l'Albiol.

ROVIRA, S., ANGUERA, P., VENTURA, D., CASAS, E. 1982: *Gran geografia comarcal de Catalunya. Tarragonès, Baix Camp, Alt Camp*, volum 7. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

ANNEX PLANIMÈTRIC

RELACIÓ DE PLÀNOLS

Núm.	Descripció	Format	Escala gràfica
00	Situació	DIN-A4	E. diverses
01	Emplaçament	DIN-A4	1:10000
02	Planta general	DIN-A3	1:300

Bases planimètriques emprades:

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. Cartografia topogràfica 1:1000 i base topogràfica 1:5000.

El plànol 3 ha estat proporcionat per la propietat i ha estat elaborat pels tècnics responsables de la redacció del projecte de rehabilitació de l'edifici.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Ajuntament de L'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D9JFC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

ANNEX 1

PLANIMETRIA

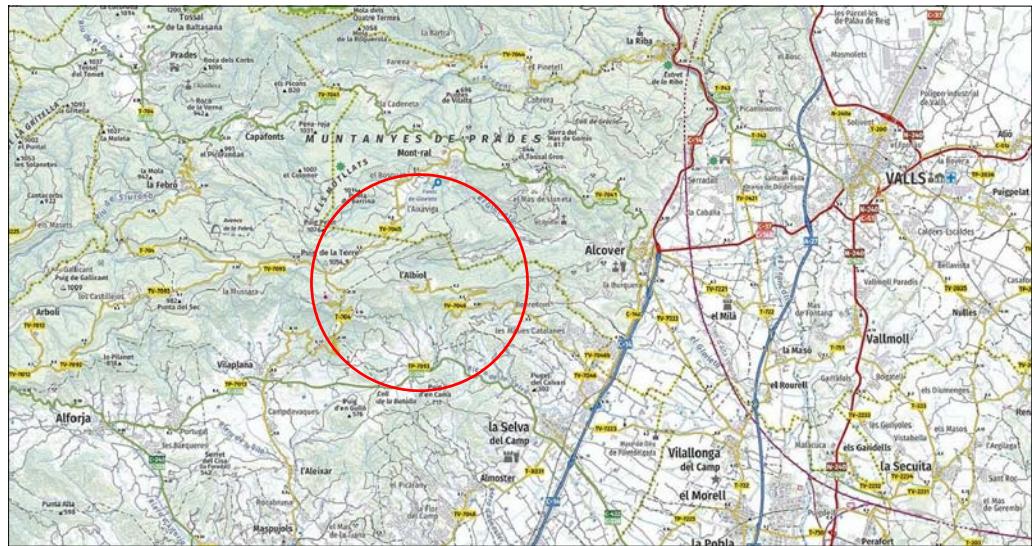
Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Ajuntament de L'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

RELACIÓ DE PLÀNOLS

Núm.	Descripció	Format	Escala gràfica
1	Situació	DIN-A4	Escales diverses
2	Emplaçament	DIN-A4	1:10000
3	Planta general: tipus de fàbrica i relacions físiques	DIN-A3	1:100
4	Fases constructives	DIN-A3	1:100

L'aixecament planimètric del mas ha estat proporcionat per la propietat.

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:
FREDERIC CERVELLO RODES DNI ** el dia 26/04/2024 a les 14:03:42
Registrat d'entrada el dia 10/01/2025 a les 10:40:45 amb el número d'assentament E20250000033

INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA

PROMOTOR FRANCESC-XAVIER VALLVERDÚ POBLET		MEMÒRIA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS DEL FAVAT (L'ALBIOL, BAIX CAMP)	TÍTOL PLÀNOL SITUACIÓ	ESCALA DIVERSES ORIGINAL A4	DATA ABRIL-2024	PLÀNOL 01
					NOM FITXER AMF-1-24.DWG	

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de L'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de l'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

PROMOTOR
FRANCESC-XAVIER
VALLVERDÚ POBLET

MEMÒRIA

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS DEL FAVAT (L'ALBIOL, BAIX CAMP)

TÍTOL PLÀNOL
EMPLAÇAMENT

ESCALA
1:10 000
ORIGINAL A4

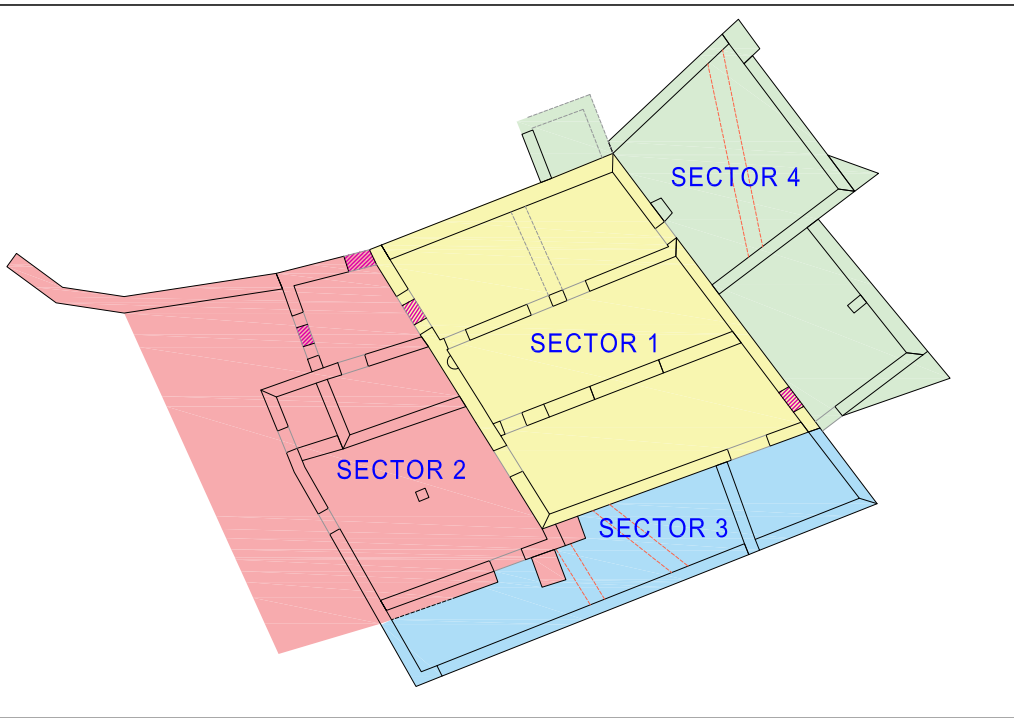
DATA ABRIL-2024

PLÀNOL 02

NOM FITXER AMF-1-24.DWG

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER: FREDERIC CERVELLO RODÉS el dia 26/04/2024 a les 14:03:42 Registrat d'entrada el dia 10/01/2025 a les 19:40:45 amb el número d'assentament E2025000033

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de l'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

- TIPUS DE FÀBRICA
- Pedra seca
 - Maçoneria amb morter de calç i fang
 - Maçoneria amb morter d'argila
 - Elements de pedra treballada
 - Restes de murs
 - Marges de lloses verticals
 - Obertures a nivell de primera planta

- RELACIONS FÍSQUES
- S'adossa
 - S'uneix

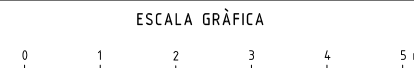
PROMOTOR
FRANCESC-XAVIER
VALLVERDÚ POBLET

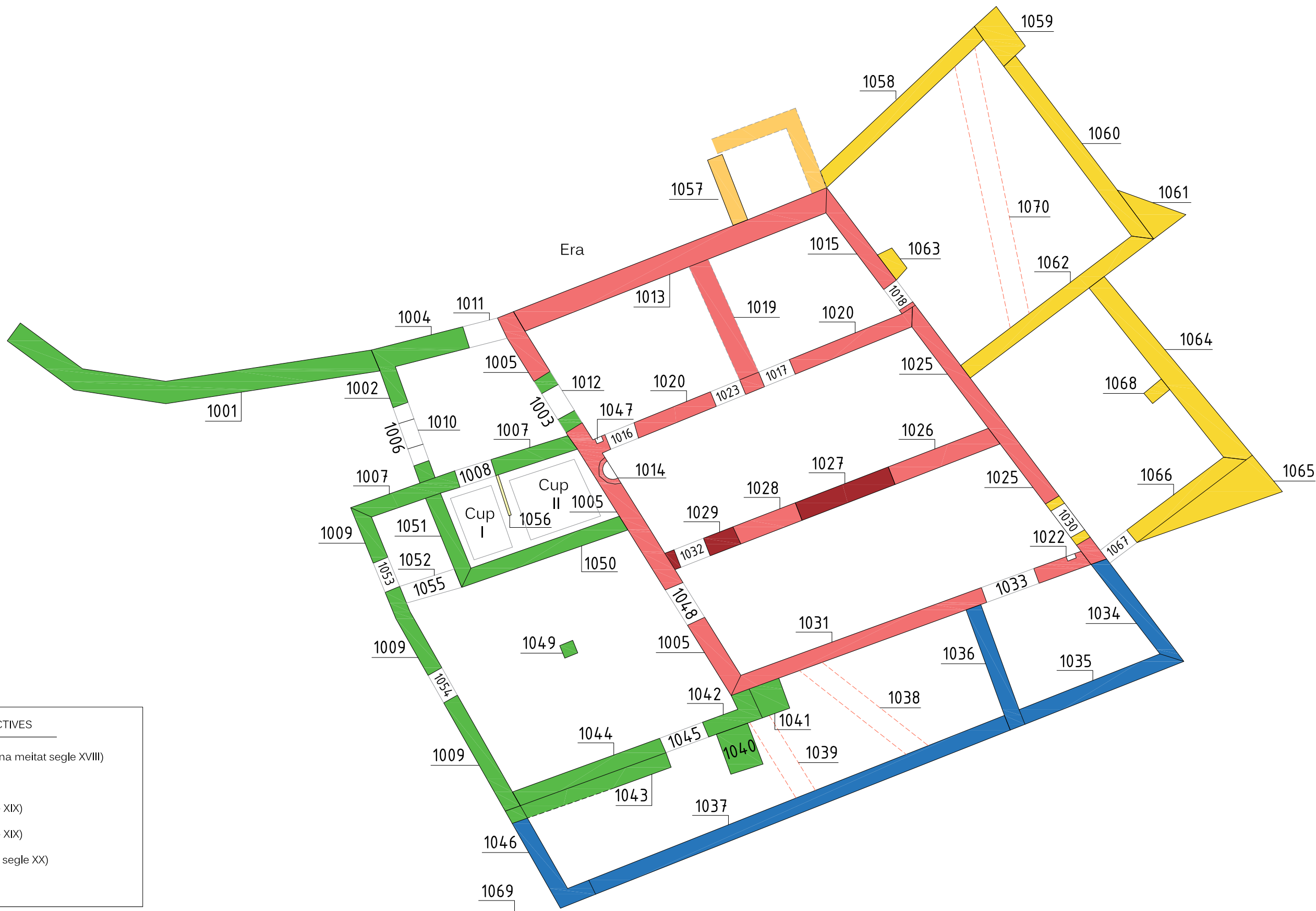
MEMÒRIA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS DEL FAVAT (L'ALBIOL, BAIX CAMP)

TÍTOL PLÀNOL
PLANTA GENERAL: TIPUS DE FÀBRICA I RELACIONS FÍSQUES

1:100
ORIGINAL A3

DATA ABRIL-2024 PLÀNOL 03
NOM FITXER AMF-1-24.DWG

FASES CONSTRUCTIVES

- Fase 1 (segona meitat segle XVIII)
- Fase 1A
- Fase 2 (segle XIX)
- Fase 3 (segle XIX)
- Fase 4 (inicis segle XX)
- Fase 4A

PROMOTOR
FRANCESC-XAVIER
VALLVERDÚ POBLET

MEMÒRIA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS DEL FAVAT (L'ALBIOL, BAIX CAMP)

TÍTOL PLÀNOL
FASES CONSTRUCTIVES

1:100
ORIGINAL A3

ESCALA GRÀFICA

DATA ABRIL-2024

PLÀNOL 04

NOM FITXER AMF-1-24.DWG

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de L'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

ANNEX 2

REPORTATGE FOTOGRÀFIC

IMATGES GENERALS

MAS DEL FAVAT I ENTORN

Foto 1. Marges que flanquegen el camí original d'accés des del camí de Vilaplana, a l'extrem oest de la finca.

Foto 2. Imatge de la façana principal del mas (costat SO) completament enrunat.

Foto 3. Interior del mas mirant cap a l'exterior en direcció oest.

Foto 4. Costat SE de les construccions que integren el Mas del Favat.

Foto 5. Era situada al costat nord de l'edifici, a la part més alta i més ben ventilada.

Foto 6. Murs que tanquen el costat SE del mas, a la part més baixa del conjunt.

SECTOR 1

ÀMBIT B

Foto 7. Cantonada SO: mur de façana 1005 (dreta) i mur lateral 1020 (esquerra).

Foto 8. Mur 1005 vist des de l'exterior: portes 1003 (planta baixa) i 1012 (primera planta).

Foto 9. Fornícula 1047 en el mur 1020, prop de la porta 1003.

Foto 10. Punt d'unió entre els murs 1005 i 1020.

Foto 11. Mur 1013 i punt d'unió amb el mur 1005.

Foto 12. Brancal NE de la porta 1017 oberta en el mur 1020.

ÀMBIT B

Foto 13. Porta 1012 a nivell de primera planta oberta en el mur 1005.

Foto 14. Detall de l'arrebossat que recobreix un dels brancals de la porta 1012.

Foto 15. Vista de l'interior de l'àmbit B des de l'era.

Foto 16. Mur de terraplenament que defineix el lateral NO de l'àmbit (1013).

Foto 17. Porta 1018 oberta a la paret 1015.
A la dreta, unió del murs 1015 i 1020.

Foto 18. Vista general del mur 1020 amb les portes 1017 i 1032 al centre.

SECTOR 1

ÀMBIT C

Foto 19. Portes 1017 i 1032 en el mur 1020 vistes des de l'àmbit C.

Foto 20. Detall de la porta 1017.

Foto 21. Mur 1020 amb els encaixos de la bigues del forjat de la primera planta.

Foto 22. Cantonada d'unió dels murs 1005 i 1020 amb una de les bigues del forjat davant la porta 1016 .

Foto 23. Restes del forjat de la planta superior amb paviment de lloses (cantonada murs 1005-1020).

Foto 24. Detall de la biga encara in situ (al fons, mur 1020).

ÀMBIT C

Foto 24. Restes de la porta 1016 (mur 1020).

Foto 25. Forat d'espoli existent al mur 1025 que tanca l'àmbit pel costat NE.

Foto 26. Costat SE: estructura 1026 on s'hi recolza una biga encastada al mur 1025.

Foto 27. Costat SE: estructures 1027, 1028 i 1029.

Foto 28. Vista zenital del mur 1029 i restes de la porta 1032 al fons.

Foto 29. Fornícula semicircular emmarcada amb pedra (1014) oberta al mur 1005.

SECTOR 1

ÀMBIT D

Foto 30. Vista general de l'àmbit D des del NO: cantonada dels murs 1025, 1031 i porta 1033.

Foto 31. Marxapeu de la porta 1030 amb restes del forjat de morter i pedres.

Foto 32. Vista de la meitat SO de l'àmbit D. Al fons, mur de tancament SO (1005); a la dreta, porta 1032.

Foto 33. Capes de revestiment del parament 1025 a nivell de primera planta.

Foto 34. Estructures que defineixen el costat NO de l'àmbit (1029, 1028, 1027 i 1026).

Foto 35. Runa que oculta el mur de tancament SE de l'àmbit D (1031).

SECTOR 2

ÀMBIT A

Foto 36. A l'esquerra, marge de pedra seca 1001, a la dreta, mur de façana de l'àmbit A (1010) i porta 1006.

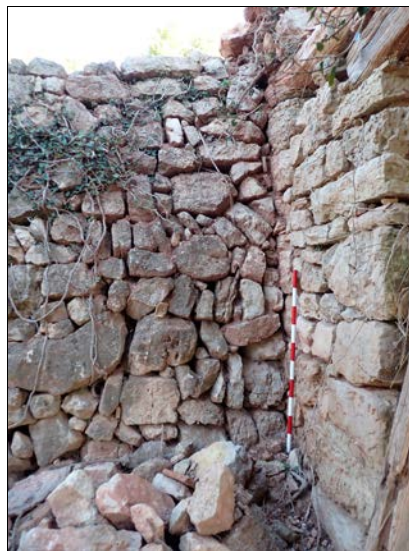

Foto 37. Punt d'adossament del marge 1001 contra el mur de façana de l'àmbit B (1010).

Foto 38. Interior de l'àmbit A: mur 1010 amb porta 1006 i, a la dreta, mur 1004 (tancament NO).

Foto 39. Detall del brancal NO de la porta 1006.

Foto 40. Mur de tancament SE (1007).

Foto 41. Restes del forjat de la primera planta de l'àmbit A (mur 1005).

SECTOR 2

ÀMBIT G

Foto 42. Amuntegaments de runa al centre de l'àmbit (visió des del SO).

Foto 43. Vista des del NO de l'espai que hauria d'estar ocupat per la façana del mas.

Foto 44. Cantonada SE de l'àmbit amb els elements que la integren (1005, 1042, 1040).

Foto 45. Pilar de maçoneria 1049 amb jàssera de fusta que recolza en el mur 1050.

Foto 46. Restes del mur de façana 1009 i de la porta 1055 (a l'extrem dret).

Foto 47. Meitat NO de l'àmbit. Al fons, l'espai I i H.

Foto 48. Vista del conjunt de contraforts (1040, 1041) de la cantonada SO de l'àmbit.

Foto 49. Contrafort 1041 i estructura angular 1042.

Foto 50. Lateral del contrafort 1040 adossant-se a 1042.

Foto 51. Mur 1005 i brancal de la porta 1048.

Foto 52. Vista lateral del contrafort 1040 i brancal NE de la porta 1045.

Foto 53. Restes del mur de tancament SO (1044) i del contrafort atalussat 1043.

SECTOR 2

ÀMBIT H

Foto 54. Angle NE: mur 1005 adossant-se-li el mur 1007. Aquesta cantonada està ocupada per un cup.

Foto 55. Mur 1051 adossant-se al mur 1007. Al centre, porta 1008.

Foto 56. Detall de l'envà fet amb lloses de pedra que dividia l'àmbit H en dos (1056).

Foto 57. Detall de l'interior del cup situat just davant de la porta 1008. Es tracta del de menors dimensions dels dos documentats.

Foto 58. Brancal SE de la porta 1008 i envà de lloses verticals 1056 (vista des de l'àmbit A).

Foto 59. Un dels murs que defineixen el lateral del cup de majors dimensions dins l'àmbit H.

SECTOR 2

ÀMBIT I

Foto 60. Cantonada d'unió entre els murs 1007 i 1009.
A l'esquerra, porta 1006.

Foto 61. Vista de l'àmbit I des de l'àmbit G.

Foto 62. Forjat de biga i revoltons de guix preservat a l'interior de l'àmbit G.

Foto 63. Mur 1007 (al fons) i murs 1002 i 1009 als laterals.

Foto 64. Mur de façana 1009 amb restes del brancal NO de la porta 1053.

Foto 65. Mur que tanca el costat NE de l'àmbit (1051).

SECTOR 3

ÀMBIT E

Foto 66. Costat NE de l'àmbit amb el mur 1034 i els murs 1022 (esquerra) i 1035 (dreta).

Foto 67. Restes del mur 1035.

Foto 68. Mur 1022 (àmbit D) al qual se li adossa el mur 1034 (dreta).

Foto 69. Restes de la porta 1033 que comunica els àmbits D i E.

Foto 70. Detall de la base del mur 1034.

Foto 71. Vista del mur 1034 des de l'exterior del mas.

SECTOR 3

ÀMBIT F

Foto 72. Àmbit F vist des de l'àmbit B.

Foto 73. Punt d'unió entre el mur 1037 i el mur 1036 (cantonada SE de l'àmbit).

Foto 74. Cantonada SO de l'àmbit vist des de l'exterior: a l'esquerra, mur 1037, a la dreta, mur 1069.

Foto 75. En primer pla, mur 1069. Al fons, mur de façana 1046.

Foto 76. Parament interior del mur 1037 (mur de tancament SE).

Foto 77. Marge de lloses 1038.

ÀMBIT F

Foto 78. Marge de lloses verticals 1039.

Foto 79. Angle SO de l'àmbit: punt d'unió dels murs 1046 i 1037.

Foto 80. Pica de pedra abocada a l'interior de l'àmbit F.

Foto 81. Punt d'unió entre els murs 1037 i 1046.

Foto 82. Mur de façana 1046 (tancament SO).

Foto 83. Restes del mur 1036 (tancament NE).

SECTOR 4

ÀMBIT J

Foto 84. Vista de l'àmbit J des del N.

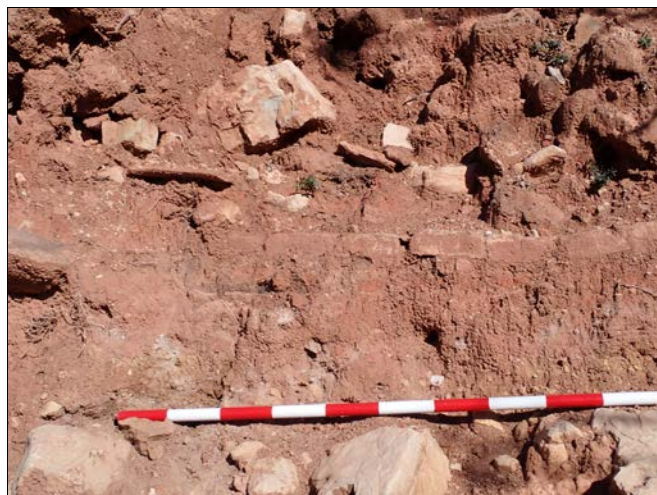

Foto 85. Detall de paviment del paviment en rajola seccionat vis des de l'àmbit B.

Foto 86. Mur 1058 relacionat amb el tancament NE de l'àmbit.

Foto 87. Extrem NO de l'àmbit on s'observa l'enderroc, el paviment de rajola i els seus nivells de preparació.

Foto 88. Era adjacent al mas. Al fons, mur 1005 i portes 1011 i 1012 (àmbit A-B).

Foto 89. Era. A l'esquerra, mur 1057, que tanca l'àmbit J pel SO.

SECTOR 4

ÀMBIT K

Foto 90. Cantonada NO: murs 1058 i 1025.

Foto 91. Mur 1005 vist des de l'exterior: portes 1003 (planta baixa) i 1012 (primera planta).

Foto 92. Vista del mur 1058 des de l'interior de l'àmbit K (vista des del S). A la dreta, contrafort 1059.

Foto 93. Mur de tancament NE (1060). S'uneix al mur 1062.

Foto 94. Marge amb lloses verticals 1070.

Foto 95. Porta 1018 que comunica l'àmbit B (sector 1) amb l'àmbit K.

SECTOR 4

ÀMBIT L

Foto 96. Àmbit L vist des del SE.

Foto 97. Interior de l'àmbit L (vist des del N).

Foto 98. Mur de tancament SE (1066) amb porta 1067.
Al fons, mur 1025.

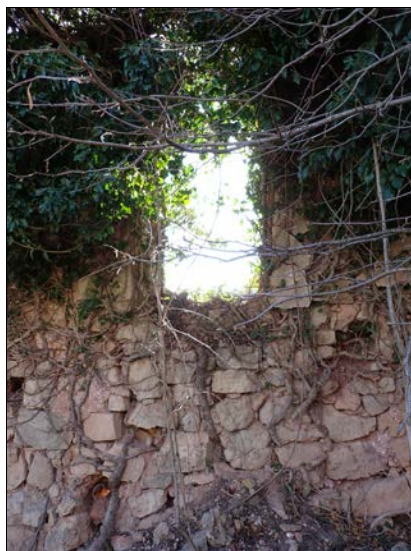

Foto 99. Porta (1030) a nivell de primera planta que comunica l'àmbit D (sector 1).

Foto 100. A l'esquerra, mur de tancament NE (1064) i restes d'un pilar adossat (1068).

Foto 101. Mur 1066 amb contrafort atalussat 1065.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de L'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Ajuntament de l'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

DEPARTAMENT DE CULTURA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Secretaria General
Serveis Territorials a Tarragona

Resolució CLT_2024_EXP_ARQ002PREV_6943 (2275 CU00056 2024/1-41681)
d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva al Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp),
segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març
de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

- En data 23 de febrer de 2024 (núm. registre 9015-455248/2024), el senyor Frederic Cervelló Rodes (EOS ARQUEOLOGIA, SCP), en nom del senyor Francesc-Xavier Vallverdú Poblet, va presentar una sol·licitud d'autorització per a realitzar una intervenció arqueològica al Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp), del 7 al 8 de març de 2024, sota la direcció de l'arqueòleg Frederic Cervelló Rodes (EOS ARQUEOLOGIA, SCP).
- En data 28 de febrer de 2024, l'arqueòloga territorial dels Serveis Territorials va emetre informe favorable sobre l'esmentada sol·licitud. No obstant, comprovat que els treballs pels que se'n sol·licita autorització no requereixen recollida de materials, se'n proposa la no indicació de dipòsit provisional de materials.
- En data 28 de febrer de 2024, el Servei del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

Estudi historicoarqueològic i lectura de paraments per a la redacció del Pla d'Actuació Específica per a la recuperació del Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp)

Fonaments de dret

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
- Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
- Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

- Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Mas Favat (l'Albiol, Baix Camp)
Persona o institució autoritzada: Francesc-Xavier Vallverdú Poblet
Direcció de la intervenció: Frederic Cervelló Rodes (EOS ARQUEOLOGIA, SCP)
Activitat autoritzada: documentació arqueològica

Carrer Major, 14
43003 Tarragona
Telèfon 977 251 500

1 de 2

	Doc.original signat per: Lourdes Malgrat Escarp 29/02/2024	Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la seva integritat al web csv.gencat.cat fins al 28/02/2027	Data creació còpia: 29/02/2024 11:29:51	
		Original electrònic / Còpia electrònica autèntica		
		CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ		
SIGNAT ELECTRONICAMENT PER: FREDERIC CERVELLO RODES - DNI ** el dia 26/04/2024 a les 14:03:42 Registrat d'entrada el dia 10/01/2025 a les 10:40:45 amb el número 06XU15NU5VAHCG90LYB49X9SMOTXMLRB			Pàgina 1 de 2	

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Ajuntament de l'Albiol. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE 3668809664F24F53A94D3D91FC2A2542 i data d'emissió 13/01/2025 a les 11:21:07

DEPARTAMENT DE CULTURA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Secretaria General
Serveis Territorials a Tarragona

Termini de realització: del 7 al 8 de març de 2024
Lloc de dipòsit provisional de les restes: no es preveu recollida de materials

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora dels Serveis Territorials

Carrer Major, 14
43003 Tarragona
Telèfon 977 251 500

2 de 2

Doc. original signat per:
Lourdes Malgrat Escarp
29/02/2024

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la seva integritat al web csv.gencat.cat fins al 28/02/2027

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

Data creació còpia:
29/02/2024 11:29:51

Pàgina 2 de 2

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:
Lourdes Malgrat Escarp - DNI ** el dia 26/04/2024 a les 14:03:42
Registrat d'entrada el dia 10/01/2025 a les 10:40:45 amb el número 0015NU5VAHCG92EYBA9X9SMOTXMLRB